ОКТЯБРНИНГ ЭЛЛИК ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

14 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 27 (3509).

7 февраль СЕШАНБА 1967 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

12 МАРТ—САЙЛОВЛАР КУНИ

Сергелидаги 2-ўрта мактаб биносига жойлашган агитпунктда сайловолди тайёргарлик ишлари қизғин бормоқда. Агитатор ўқитувчилар сайловчилар билан тез-тез учрашиб ҳархил темаларда суҳбатлар ўтказишмоқда. Суратда: агитаторлардан (чапдан) В. Лисенкова, Н. Тухфатулин, М. Степанчук ва Г. Трунова ўртоқлар навбатдаги қилинадиган ишлар ҳақида маслаҳатлашмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

ЙЎЛ РАВОН, МАНЗИЛ ЯҚИН

Темирйўлни мамлакатимиз қон томири дейишади. Дарвоқе шундай. Ҳар куни ўнлаб составлар Ўрта Осиё темирйўл магистраллари бўйлаб бепоён ватанимизнинг турли томонларига қараб йўл олади. Сибирь ва Болтиқ бўйидан, Мурманск ва Москвадан чиққан шундай составлар Тошкентга ва бошқа шаҳарларга томон елади. Уларнинг барчасини менга ўхшаган машинистлар, оддий ва совет кишилари бошқаришади.

Ўрта Осиё темирйўл бошқармасига қарашли Тошкент тепловоз депоси коллективи бешйилликнинг биринчи йилида озмунча юкни белгиланган манзилларга элтиб қўймади. Давлат планини муддатидан олдин 106 процент қилиб адо этдик. Оғир юкли поездлар билан планга қўшимча равишда 3 миллион тоннага яқин юк ташилди. Қўшимча юк ташиш билан бирга ҳар доим ёнилғини тежаб қолишни ҳам ўйладик. Бу борада бир қатор янгиликлар жорий этилди, илғор машинистлар тажрибаси ўрганилди. Натижада 9170 тонна дизель ёнилғиси тежаб қолинди. Корхонамизда эса тепловозларни ремонт қилиш бўйича белгиланган кўрсаткичларнинг барчаси ортиғи билан адо этилди.

Бу борада мен янгилик ижодкорларининг ажойиб ишларини тилга олиб ўтмоқчиман. Рационализатор ва ихтирочиларимиз ўтган йили 200 та таклифни ишлаб чиқаришга жорий этдилар. Бу билан депо бўйича 70 минг сўмлик иқтисодий фойда кўрилди. Юк ташиш таннархи 2 процент камайди, меҳнат унумдорлиги эса белгиланганидан 3 процент ортди.

Бу йил биз учун алоҳида мазмун касб этмоқда. Барча совет кишилари қатори машинистлар ҳам Улуғ Октябрнинг 50 йиллик юбилейини муносиб совғалар билан кутиб олишга бел боғлаганмиз. Тўлаганов, Расулов, Мостовой ўртоқлар каби пешқадам машинистлар, Шоаббосов, Трубицин ўртоқлар каби зарбдор слесарлар ва бошқа ҳамкасбларим ҳозир бор имкониятларни ишга солмоқдалар. Барча участкаларда меҳнатни илмий асосда ташкил этмоқдамиз.

Тепловозчилар бу йил бир қатор янгиликларни амалга оширадилар. Тепловоз ремонти участкаларида тармоқ графиги қўлланилади. Поток ремонт усули кенг жорий этилади. Бу билан тепловозларнинг хизмат муддати тағин ҳам узаяди. Туриб қолиш муддати эса қисқаради. Мен шу ерда Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига олинган социалистик мажбуриятнинг айрим пунктларини эсга олмоқчиман. Бизда локомотив ва цех бригадалари бор. Эксплуатация қилувчилар асосан ҳаракат хавфсизлиги учун курашадилар. Улар юк ва пассажирлар ташишда кўнгилсиз ҳодисаларнинг рўй бермаслигига ҳаракат қиладилар. Мана шу асосий факторни ҳисобга олган ҳолда цех бригадалари ҳам ўз зиммаларига мажбурият оладилар. Машинистларнинг ҳам, слесарь ва ремонтчиларнинг ҳам диққат марказида ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш вазифаси туради.

Бизда коллектив мажбуриятдан ташқари шахсий мажбуриятлар ҳам олиш расм бўлган. Менинг ўзим ҳозир пассажир поездларини бошқараяпман. Биздан составни график бўйича бошқариш билан бирга иложи борича кўпроқ дизель ёнилғиси тежаб қолиш ҳам талаб этилади. Машинист эпчил ва йўл профилини яхши билса ёнилғидан тежаб қолиш йўлларини топади. Бу масалага мен рейсга чиққан соатимданоқ жиддий эътибор билан қарайман. Бултур мен ўз мажбуриятимда 5 процент дизель ёнилғисини тежаб қолишга сўз берган эдим. Уни мен 10 ойдаёқ бажариб қўйдим. Қолган икки ой давомида эса ўша тежалган ёқилғи билан тепловозни бошқардим. Бундай ҳоллар депомизда тез-тез учраб туради. Ишбилармон машинистлар бизда оз эмас.

Меҳнат шароити яхши бўлганидан кейин муваффақиятлар кўлами ҳам кенг бўлаверар экан. Корхонамиз йил сайин гўзаллашиб бормоқда. Қисқа вақт ичида каттагина маиший хизмат кўрсатиш комбинати ишга туширилди. Депо ҳовлисида ишчиларнинг гўзал дам олиш зонаси пайдо бўлди. Барча йўлкаларга асфальт ётқизиб, бўйларига электр чироқлари ўрнатилди. Цехларнинг ҳаммасида ишлаб чиқариш маданиятига алоҳида эътибор берилмоқда. Бундан буён ҳам саноат эстетикасига кенг йўл очиб берамиз. Дид билан безатилган жойда ишлаш кишига завқ бахш этишини энди тушуниб олдик.

Янги йилнинг биринчи ойини муваффақиятли якунлаган тепловозчиларимизнинг февраль ойида ҳам, ундан кейинги ойларда ҳам муваффақият қозонишларига имоним комил. Ҳозир ҳамманинг қалбида шонли юбилейни муносиб совғалар билан кутиб олишдек олийжаноб туйғу жўш уряпти. Эл қатори Тошкент тепловоз депоси аҳли ҳам шу улуғ юбилейни ёруғ юз билан кутиб олади. Бунинг учун ҳозирданоқ ўзаро социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб юборганмиз. Коммунизм юклари ва пассажирлар белгиланган манзилга вақтида элтиб қўйилаяпти. Коммунистларимиз зиммага олинган шарафли масъулиятни бекам-кўст адо этишда бундан буён ҳам барчани олға томон бошлайверадилар.

А. МАРАКАЕВ,
Тошкент тепловоз депоси машинисти.

АГИТПУНКТ ЧИРОҚЛАРИ

Бир неча кундирки, Тошкент тўқимачилар маданият саройи кечки пайтлари, айниқса кишилар билан гавжум бўлмоқда. Эшик пештоқига «27-агитпункт» сўзлари ёзилган бу бинода тўқимачилар, шу атрофда яшовчи сайловчилар, студентлар келиб маданий дам олиб қайтишади.

Мана, агитпункт жойлашган кенг, озода хона. Хонанинг чор атрофи халқ хўжалигимиз соҳасида эришилган ютуқлар ҳамда шаҳримизнинг янги истиқболлари ҳақида ҳикоя қилувчи диаграммалар, деворий газетадан тортиб, киши эътиборини ўзига жалб этадиган ранг-баранг фотомонтажлар билан безатиб қўйилган. Агитпунктга келган сайловчиларнинг баъзилари шахмат-шашка ўйнаб ўтиришибди. Баъзи кексалар эса, ўтган сайловдан буён шу атрофда тикланган янги-янги бинолар, янги очилган кўчалар ҳақида мароқ билан суҳбатлашмоқдалар.

Биз агитпункт мудири ўртоқ И. П. Филатовни ҳам шу ерда учратдик.

— Агитколлективимиз, — дейди у, — Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларга ўтказиладиган сайловлар кунини ҳартомонлама уюшқоқлик билан кутиб олиш учун ҳаракат қилишмоқда. Биринчи навбатда иш планини тузиб олдик. Агитаторлар сафини ишчан ходимлар ҳисобига мустаҳкамладик. Ҳозир 92 агитатор сайловчилар рўйхатини олиш билан бирга, улар ўртасида оммавий-сиёсий ҳамда тушунтириш ишларини ҳам олиб боришмоқда.

Дарҳақиқат агитпункт мудирининг иш планига назар ташлар экансиз, бу ерда ҳамма иш ўз режаси билан бораётганлигига қаноат ҳосил қиласиз. Хонада агитаторлар ҳамда, навбатчиларнинг рўйхати ҳам кўзга кўринарли жойга илиб қўйилган. Бу ерда агитаторлар йиғилиши ва семинарлари ҳам ўтказиб турилади. Бунда агитаторлар ўз тажрибалари билан ўртоқлашиб бир-бирларига фойдали маслаҳатлар бериб туришади. Навбатдаги ўтказилган семинарда ҳам шундай бўлди. Ип фабрикаси бошланғич партия ташкилотининг секретари ўртоқ О. Муҳамедов «Республика Олий Совети, область ҳамда маҳаллий Советларга бўладиган сайловларга тайёргарлик даврида агитколлективнинг вазифалари» деган темада агитаторлар билан суҳбат ўтказди.

Бу йўлда кўп йиллик тажрибага эга бўлган агитаторлардан В. С. Асулгариева, Р. Салимов, В. Козиров, Р. Нурматова, А. Қаюмов ўртоқлар намунали иш қилишяпти. Улар ўзларига бириктилган Заводская, Богдан Хмельницкий ва бошқа кўчалардаги сайловчилар рўйхатини аллақачон олиб бўлишди. Ҳозир сайлов ҳақида тушунтириш ишлари олиб борилмоқда.

Х. ТУИЧИЕВ.

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИ

Кеча область партия ташкилоти активининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига тайёргарлик масаласини муҳокама қилишга бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди.

Область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ М. А. Абдураззоқов доклад қилди.

Муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилинди. Йиғилиш Тошкент области меҳнаткашларининг Улуғ Октябрь 50 йиллиги шарафига зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини тасдиқлади.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Р. Н. Нишонов сўзлади.

(Йиғилиш ҳақидаги батафсил ҳисобот газетамизнинг навбатдаги сонида босилади).

А. Н. КОСИГИН БУЮК БРИТАНИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин 6 февралда Москвадан визит билан Лондонга жўнаб кетди. Совет ҳукуматининг бошлиғи Буюк Британияга бош министр Гарольд Вильсоннинг таклифига биноан борди ва у ерда Англия ҳукуматининг меҳмони бўлади.

СССР давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида А. Н. Косигинни К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, И. В. Капитонов Б. Н. Пономарев ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

ЛОНДОН, 6 февраль. (ТАСС махсус мухбири). СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин Буюк Британия Бош министри Г. Вильсоннинг таклифига биноан, бугун Англияга келди. Гатвик аэродромида кучли туман бўлганлиги сабабли самолёт Хитроу аэродромига қўнди.

ЯКУН ВА РЕЖАЛАР

Деҳқон эл ғамида яшайди. У жондан азиз элининг дастурхони нознеъматларга тўкин-сочин бўлишини кўзлаб, шу хайрли ишни, олижаноб мақсадни дилига жо қилиб, зўр ғайрат билан ишлайди, фидокорона меҳнатининг меваси пишиб етилгач, уни икки қўллаб армуғон этади.

Жонажон пойтахтимиз Тошкент шаҳрининг атрофидаги сабзавоткор хўжаликлардаги деҳқонлар бутун фикру-зикрларини, орзу-умидларини, назар-эътиборларини, мақсад ва ниятларини халқимиз дастурхонини тўкин қилишга қаратганлар. Шаҳар атрофидаги кўпгина хўжаликларда сабзавот, картошка ва полиз экинларининг, боғ-роғларнинг ҳосилдорлиги йил сайин ошиб бораяпти. Хўжаликларнинг бир қанча экин майдонлари шаҳар қурилиши учун бўшатиб берилаётган бўлса ҳам, халқнинг ўсиб бораётган эҳтиёжларини тўла қондириш мақсадида ҳамма имкониятларни ишга солиб, сабзавот ҳосилдорлигини оширишга муваффақ бўлишаяпти.

Калинин районидаги «Ленин йўли» колхозининг сабзавоткорлари ҳам ана шундай саховатли деҳқонлар жумласига кирадилар. Колхоз давлатга деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари сотиш планини районда биринчилар қатори бажарди. Икки ярим минг тоннага яқин сабзавот, 721 тонна қовун-тарвуз, 230 минг килограмм мева ва узум, 345 минг литр сут, 332 центнер гўшт ва бошқа маҳсулотлар етказиб берилди.

Колхозда уста деҳқонлар кўп. Неъмат Расулев бошчилик қилаётган бригада аъзолари бултур ҳам пешқадамликни қўлдан беришмади. Гектар бошига 227 центнердан карам, 193 центнердан пиёз, 167 центнердан бодринг, 250 центнердан қовун-тарвуз ҳосили кўтардилар. Иброҳим Нурҳожиев бошлиқ бригада деҳқонлари ҳам улардан қолишмади. Уста деҳқонлардан Ҳаким Пўлатов, Назарбой Ботиров, Турғун Абдураҳимов, Ғаффор Абдураҳмонов, Назар Исроилов сингари бир қанча ўртоқлар бошчилик қилаётган звенолар рекорд ҳосил олдилар.

Хўжаликнинг боғ-роғларида меҳнат қилаётган азамат соҳибкорлар ҳам ўзларининг баракали ноз-неъматлари билан шаҳарлик биродарларининг дилини хушнуд қилдилар. Худойназар Умаров бошлиқ бригада соҳибкорларининг ўзигина бултур 600 минг килограммга яқин мева ва узум етиштирди. Ниёзмат Абдураҳимов бошлиқ звенода атиги тўрт киши бор. Булар кейинги уч йил ичида узум ҳосилдорлигини роппа-роса икки баравар оширишга эришдилар.

Колхозда чорвачилик тармоғи ҳам йил сайин юксалиб бораяпти. Ишчан чорвадорлардан Машкура Зиёдбекова, Карима Файзиева, Умри Қулмуҳамедова, Зикр Файзиев ўртоқлар ҳар бош сигирдан ўртача 2700—2900 литрдан сут соғиб олишди.

Яқинда бўлиб ўтган йиллик ҳисобот йиғилишида ҳам деҳқонлар эришган ютуқларини қайд қилиб ўтиш билан бирга, йўл қўйилган камчиликларни рўй-рост очиб ташладилар. Хўш, бу камчиликлар нималардан иборат? Биринчидан, хўжаликда деҳқончилик ҳосилдорлигининг ва чорвачилик маҳсулдорлигининг ўсиши нотекис бўляпти. Бир бригада ёки звено ҳар гектар ердан 200—300 центнердан ошириб хирмон кўтараётган бўлса, унга қўшни бўлган бошқа бир бригада ёки звено гектар бошига бор-йўғи 30—50 центнердан ҳосил олаяпти. Ер-сув шароити бир хил-у, нега бунақа тафавут бўлаётир. Бундай ҳолни чорвачиликда ҳам, пиллачиликда ҳам, боғдорчиликда ҳам кўриш мумкин. Шунинг учун ҳисобот доклади қилган колхоз раиси Сиддиқ Муҳаммаджонов ҳам, музокарага чиққан колхозчилар ҳам қолоқларни илғорлар сафига тенглаштириб олишни биринчи вазифа қилиб қўйдилар. Яна бир камчилик шундаки, баъзи маҳсулотларнинг таннархи қимматга тушяпти. Ишнинг кўзини билиб иш юритилса, тежамкорликка алоҳида аҳамият берилса, бунга ҳам чек қўйилади, дейишди сўзга чиққанлар.

САБЗАВОТЧИЛИК ЗАРБДОР СОҲА

Колхозда бир қанча сабзавотчилик звенолари тузилган. Лекин, уларни худди пахтачиликдаги каби нарядсиз ишлашга кўчириш зарур. Звеноларни сабзавот маҳсулотларининг муайян бир турини етиштиришга ихтисослаштириш ҳам катта аҳамиятга эга. Чунки, ҳозир бир звенода бир неча турдаги экин экилаётганлиги туфайли, пайкаллар майдалашиб кетган. Маълумки, пайкал қанча кичик бўлса, ишни механизмлар зиммасига юклаш шунча оғир бўлади. Йиғилиш қатнашчилари бу йил сабзавотчиликни ихтисослаштириш орқали механизация даржасини анча юксалтиришга қатъий қарор қилдилар.

Колхозда Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллигини муносиб туҳфалар билан кутиб олиш учун кураш кучайтирилди. Улар беш йилликнинг иккинчи йилида барча сабзавот экинлари ҳосилдорлигини кескин ошириш, жумладан, гектар бошига 135 центнердан картошка, 180 центнердан сабзавот, 240 центнердан қовун-тарвуз, 82 центнердан узум, 70 центнердан мева ҳосили кўтариш, ҳаммаси бўлиб 8700 тоннадан ортиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш юзасидан социалистик мажбурият олишди.

Ш. ШОРАҲМЕДОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Бирлик ва жипслик — бизнинг байроғимиз

6 февралда меҳнаткашларнинг Россия Федерацияси Олий Совети депутатлигига номзодлар кўрсатишга бағишланган сайлов олди йиғилишлари бошланди.

Бутуниттифоқ Электромеханика илмий-тадқиқот институти ходимларининг йиғилишида институт директорининг ўринбосари А. М. Платонов нутқ сўзлади. У КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари **Леонид Ильич БРЕЖНЕВ**ни РСФСР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатишни таклиф этди.

Институт ходимларининг умумий йиғилиши Л. И. Брежневни Бауман сайлов округидан РСФСР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатишга якдиллик билан қарор қилди.

Илмий ходимлар, лаборантлар, техниклар СССР Фанлар академияси Москвадаги радиотехника ва электроника институтининг кенг мажлислар залига тўпландилар. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони академик Б. А. Введенский КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси **Алексей Николаевич КОСИГИН**ни РСФСР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатиш тўғрисида таклиф киритди.

Йиғилиш А. Н. Косигинни Москвадаги Фрунзе сайлов округидан, РСФСР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатишга якдиллик билан қарор қилди.

Москвадаги Ленинград сайлов округидан РСФСР Олий Совети депутатлигига номзодлар кўрсатишга бағишлаб машинасозлик заводи коллективининг сайлов олди йиғилиши бўлди. Коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи В. М. Павловский КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Николай Викторович ПОДГОРНИЙ**ни ана шу округлар РСФСР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатишни таклиф этди. Йиғилиш бу таклифни якдиллик билан қўллаб-қувватлади.

Шу куни пойтахт меҳнаткашлари «Калибр» заводининг йиғувчи слесари **Алексей Михайлович КАРПОВ**ни «Красная роза» комбинатининг тўқувчиси, коммунистик меҳнат зарбдори **Лидия Матвеевна РИБИНА**ни, Москвадаги Бауман номли олий техника билим юртининг ректори, техника фанлари доктори **Георгий Александрович НИКОЛАЕВ**ни РСФСР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

* * *

6 февралда Ленинградда ҳам РСФСР Олий Совети депутатлигига номзодлар кўрсатишга бағишланган сайлов олди йиғилишлари бўлиб ўтди. (ТАСС).

БЕШ ЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

В. И. Ленин майдонида бирнеча ҳашаматли янги бинолар қад кўтармоқда. Уларнинг бири етти қаватли маъмурий бинодир. Бу объект қурилишида ишлаётган 11-қурилиш трестининг 17-бошқармаси бинокорлари уни Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги кунигача фойдаланишга топширишга аҳд қилишган. Азаматлар ўз ваъдаларининг устидан чиқиш учун ғайрат-шижоат билан меҳнат қилмоқдалар. Иш суръатини кундан-кунга тезлаштиришяпти. Ўзаро мусобақалашиб, кунлик топшириқларини ортиғи билан адо этмоқдалар. Пайвандчи Бобоқул Аширов меҳнатда касбдошларига ўрнак бўляпти. У тез ва соз ишлаб, нормани икки бараварга етказиб бажаряпти. Суратда: илғор пайвандчи Бобоқул Аширов.

А. Тўраев фотоси.

ОҚҚЎРҒОН районидаги «Москва» колхозининг механизаторлари юбилей йилини муносиб ишлаб чиқариш совғалари билан якунлаш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Тракторчилар, звено бошлиқлари шу кунларда янада ғайрат кўрсатишмоқда. Хўжаликдаги барча қишлоқ хўжалик машиналарини кўклам экишига пухта тайёрлаб қўйиш учун барча чораларни амалга оширмоқдалар. Ишни пухта ташкил қилган механизаторлар яқин кунлар ичида техника ремонтини батамом тамомлаш учун курашмоқдалар. Бу ишда жуда кўп тракторчилар фаол қатнашяпти. Суратда: С. Анищенко, Д. Қолдибоев ўртоқлар сўнгги тракторларни ремонтдан чиқаряптилар.

А. Абалян фотоси.

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

ОКТЯБРЬ САҲИФАСИ

УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИ ЖУДА КАТТА ХАЛҚАРО АҲАМИЯТГА ЭГА. БУ РЕВОЛЮЦИЯ ДУНЁДАГИ ТАРИХИЙ ВОҚЕАЛАРНИНГ БОРИШИНИ ТЕЗЛАШТИРИБ ЮБОРДИ. МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ ҒОЯЛАРИ, ОКТЯБРЬ ҒОЯЛАРИ БУТУН ЕР ЮЗИГА ТАРҚАЛДИ, БУ ҒОЯЛАР ХАЛҚЛАРНИ ЗОЛИМЛАРГА ҚАРШИ, ЎЗ ОЗОДЛИГИ ВА МУСТАҚИЛЛИГИ УЧУН КУРАШГА ОТЛАНТИРДИ. ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ ҒАЛАБАЛАРИ ДУНЁНИНГ ҲАММА ЖОЙЛАРИДАГИ РЕВОЛЮЦИОН ЎЗГАРТИШЛАРНИНГ ҚУДРАТЛИ БАЗАСИ БЎЛДИ.

ЕВРОПА ВА ОСИЁНИНГ КЎПГИНА МАМЛАКАТЛАРИДА ҲАМДА АМЕРИКА ҚИТЪАСИДА — КУБАДА СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯ ҒАЛАБА ҚОЗОНГАНЛИГИ, ЖАҲОН СОЦИАЛИЗМ СИСТЕМАСИ ВУЖУДГА КЕЛГАНЛИГИ — ЖАҲОННИ РЕВОЛЮЦИОН ТАРЗДА ЯНГИЛАШ СОҲАСИДА ОКТЯБРЬ БОШЛАБ БЕРГАН ИШЛАРНИНГ ДАВОМИДИР.

(КПСС Марказий Комитетининг «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига тайёргарлик тўғрисида»ги қароридан).

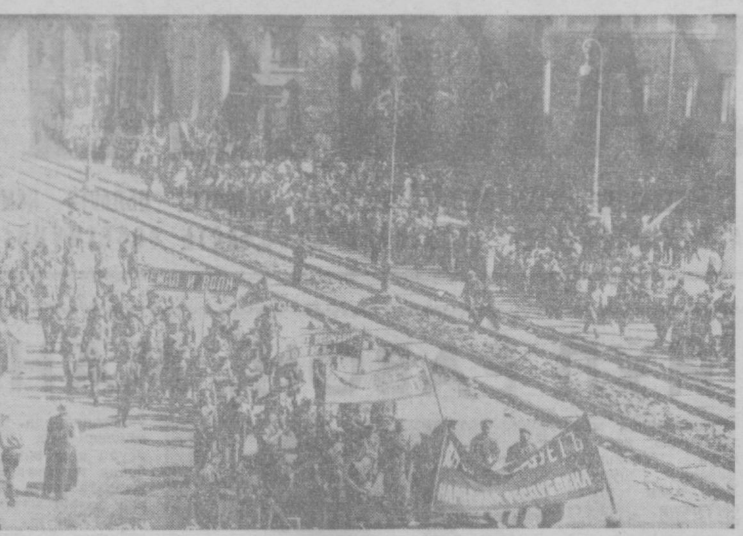

СОЦИАЛИЗМ — ДАВРИМИЗНИНГ БОШ ЙЎЛИ

Октябрь революциясининг ажойиб хусусияти шу эдики, у энг бошданоқ ҳақиқий интернационал характер касб этди. Коммунистик партия раҳбар бўлган революция қатнашчилари — ишчилар, солдатлар, деҳқонлар ўзларини фақат Россияни қайта қуриш учун курашувчилар сифатидагина эмас, балки бутун жаҳон пролетар ҳаракатининг пионерлари деб ҳис этдилар. Ўқувчилар Жон Риднинг «Дунёни титратган ўн кун» номли китобини яхши биладилар. Бу ўткир сиёсий қарашларга эга бўлган, Октябрнинг буюк идеялари илҳом бахш этган кишининг жонли гувоҳномасидир. У ўша даврдаги характерли воқеалардан бири — 1917 йил ноябрда Қизил майдонда революционерларни дафн этиш воқеасини шундай тасвирлайди.

«Қизил майдонга ҳамма кўчалардан халойиқ кўплаб оқиб келарди. Бу ерда меҳнат ва камбағалликдан қадди эзилган минг-минглаб одамлар бор эди... Кремль деворларининг кунгирасидан ергача оқ ва зарҳал билан «Жаҳон социалистик революцияси авангарди қурбонларига», ва «Яшасин бутун дунё ишчиларининг қардошлиги!» деб ёзилган катта қизил байроқлар осиғлиқ турарди... Умид ва қардошлик, келажакдан башорат берувчи сўзлар ёзилган қизил байроқлар денгизи сузиб борарди ва 50 минг чоғлиқ халойиқ устида чайқаларди. Бутун дунё меҳнаткашлари ва уларнинг авлодлари кўз олдида бу байроқлар абадий ҳилпираб туражак...».

КПСС Марказий Комитетининг 1967 йил 4 январдаги қарорида Октябрь революциясининг халқаро аҳамияти алоҳида таъкидланган. «Улуғ Октябрь социалистик революцияси «жаҳон тарихининг янги даврини» (В. И. Ленин), капитализмнинг емирилиши даврини очиб берди, инсоният тақдирини социализм сари буриб юборди. Ўтган ярим аср мобайнида инсониятнинг ривожланиши Октябрь революцияси идеяларининг тантанаси белгиси остида, жаҳоннинг социал-сиёсий манзарасини тубдан ўзгартириб юборган жуда катта революцион ишлар белгиси остида ўтди».

Ўша даврдан бери ўтган эллик йил мобайнида планетамиз қиёфаси жуда ўзгариб кетди. Агар 1919 йилда ер юзидаги аҳолининг 7,8 проценти социализм дунёсида ва 69,2 проценти мустамлакалар ҳамда қарам мамлакатларда яшаган бўлса, ҳозир бир миллиарддан ортиқ киши, яъни аҳолининг 35 процентдан ортиқроғи социализм системаси ҳиссасига, ер шари аҳолисининг ярмига яқини эса миллий мустақилликка эришган халқлар ҳиссасига тўғри келади. Ўз-ўзидан маълумки, социал ва миллий прогресс ҳар бир халқнинг ўз иши, лекин ҳамманинг эътироф қилишича халқларни озод этишнинг бутун жараёнига Октябрь революцияси улкан туртки бўлди.

Ҳозирги замоннинг марказида ишчилар синфи турибди, у замонанинг ҳамма воқеаларига ҳал қилувчи таъсир кўрсатди. Европа, Осиё ва Латин Америкасидаги 14 мамлакатда социалистик революцияларнинг ғалаба қилиши ишчилар синфининг энг буюк зафаридир. Социализм мамлакатларида мавжуд бўлган қийинчиликларга, бу мамлакатларнинг айримларидаги негатив жараёнларга қарамай, умуман олганда социалистик система фақат иқтисодий ривожланишдагина эмас, балки халқларнинг фаровонлиги ва маданиятини оширишда ҳам ажойиб муваффақиятларга эришмоқда. У жаҳон революцион жараёнига тобора кўпроқ таъсир кўрсатмоқда.

Совет социалистик давлати ҳозирги даврнинг биринчи босқичида вужудга келди ва қарийб 30 йил бизга душман бўлган капиталистик дунёга қарама-қарши турди. Давримизнинг иккинчи босқичи жаҳон социалистик системасининг вужудга келиши, мустамлака қуллиги системасининг емирилиши, халқлар озодлик курашининг авж олиши билан боғлиқдир.

Ҳозирги даврнинг характерли белгиси социалистик ва миллий-озодлик революцияларининг кенг қулоч ёйганлигидан иборатдир. Фақат сўнгги етти йил мобайнида Африка ва Осиёда 50 дан ортиқ янги давлат пайдо бўлди. Бунинг устига миллий мустақилликни қўлга олган бир қатор мамлакатлар ривожланишнинг социалистик йўлини танлаб олдилар. Улар ўзларининг энг зарур проблемаларини ҳал этишни нокапиталистик тараққиёт йўлидан қидирмоқдалар.

Янги ҳаёт учун, озодлик, мустақиллик ва меҳнаткаш инсоннинг фаровонлиги учун кураш бу осон иш эмас. Бу ишни бажариш сира ҳам текис, равон ва бир хил йўлдан бормайди. 50 йиллик тарих парвозларни ҳам, юксалишларни ҳам, ажойиб зафарларни ҳам билади. Шу билан бирга у муваффақиятсизликлар, чекинишлар, у ёки бу мамлакатларда, курашларнинг у ёки бу участкаларида орқага кетишлар бўлганини ҳам билади. Лекин даврнинг туб тенденциялари ўзини жуда ҳам ёрқин намоён қилди: тинчлик, миллий-озодлик ва социал тараққиёт кучлари тўхтовсиз равишда ўзига йўл очиб бормоқда.

I.

КПСС XXIII съездида каттами-кичикми, қатъий назар қайси бир мамлакатда социализм ва коммунизм қурилмасин, у фақат шу мамлакат халқлари учунгина муҳим бўлиб қолмай, балки, кенг халқаро аҳамиятга ҳам эгадир, деб уқтирилди. Социалистик мамлакатларнинг коммунистик партиялари ва халқлари ўзларини бутун жаҳон революцион жараёнининг қатнашчилари деб ҳис қиладилар. Социалистик мамлакатлар интернационал миссияси ўз ҳаёт усули ва фикрини бошқа халқларга тиқиштиришга уриниш билан мутлақо алоқасиздир. Идеяларни найзалар билан келтириб бўлмайди — коммунистларнинг тутган мавқеи ана шундай. Бутун дунёда социализмнинг ғалаба қилиши — бу табиий ва қонуний тарихий жараён бўлиб, у капиталистик мамлакатлар тараққиётининг ички шарт-шароитлари билан боғлиқдир, у «ташиб келтириш» ёки четдан бўладиган «тезлатиш»га муҳтож эмас.

Шу билан бирга коммунистик ва ишчи партиялари ҳали ер юзида капитализм сақланиб турар экан, социалистик давлатларга ҳужум қилишдек авантюристик уринишлар хавфи мавжудлигини эсдан чиқармайдилар. Демак, социализмнинг ғалабаларини империализм хуружидан биргаликда ҳимоя қилиш зарурияти сақланиб қолади. Монополистик буржуазия ишчилар ва миллий-озодлик ҳаракатларига қарши курашда жуда кенг миқёсда халқаро алоқалар ва ўзаро қўллаб-қувватлашни амалга ошираётганлигини ҳам эътибордан қочирмаслик керак. Ишчилар синфи, бутун меҳнаткашлар монополистик буржуазиянинг бундай ишларига ўзларининг бирдамликларини, социал тараққиёт ва тинчлик кучлари бирдамлигини қарама-қарши қилиб қўймоқдалар.

Ҳар бир социалистик давлат вазифаларининг чуқур интернационал характери ана шулар билан изоҳланади. Уларнинг ҳаммаси ўз мамлакатларидаги социализм тақдири учун, социалистик ҳамдўстлик доирасидаги социализм тақдири учун, бутун инсоният маъносидаги социализм ва тараққиёт тақдири учун жавобгардирлар.

Коммунизмнинг асосий кучи — бу намуна кучидир. У худди ана шу намуна кучи билан ер юзидаги барча мамлакатларнинг миллионлаб янги кишиларини ўз байроғи остига тўплайди. Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар ишлаб чиқарувчи кучларни, фан, техника ва маданиятни тез ривожлантиришнинг намуналарини кўрсатмоқдалар. Бунда асосий мақсад ишлаб чиқаришни ўстиришгина эмас, балки шу йўл билан халқ турмуш даражасини ошириш, унинг учун яхши ҳаёт шароитларини яратиб беришдир.

Октябрь революцияси ғалаба қилган дастлабки йилларда Совет давлати ўзининг яшашга ҳуқуқли эканлигини исбот этиш учун қўлга қурол олиб ички контрреволюция ва халқаро империализм кучларига қарши ҳаёт-мамот курашига отланган эди. Табиийки, ўша даврда социализм халқларга бахтли ҳаёт беришни таъминлай оладиган улкан имкониятларга эга эканлигини ҳали кўрсата олмаган эди. Тўғри, ўша вақтдаёқ капиталистик мамлакатларнинг меҳнаткашлари СССР мисолида эксплуататорлар ҳокимиятисиз яшаш мумкинлигига, ишчилар ва деҳқонлар ўртасида, илгари ўзаро душман бўлган турли миллатлар ўртасида чинакам қардошларча муносабатлар ўрнатиш мумкинлигига очиқ-ойдин ишонч ҳосил қилган эдилар. Ўша вақтдаёқ Совет Иттифоқида социал ҳуқуқлар ва аҳоли турмуш даражасини ошириш соҳаларида кўпгина ишлар қилинган эди.

Аммо бу қилинган ишларни социалистик мамлакатларда ҳозирда бўлаётган ва инсон фаровонлигини кўзлаб яқин келажакда қилинмоқчи бўлган ишлар билан сира ҳам таққослаб бўлмайди. Ўз-ўзидан маълумки, Октябрь ғалабалари капитал мамлакатларидаги кишилар онгига катта таъсир кўрсатмоқда, социализмга бўлган мойилликни оширмоқда.

Бундан ташқари, эндиликда ҳар бир мамлакат социализмга ўтишда жамиятни революцион қайта қуриш юзасидан мавжуд бўлган революцион тажрибагагина суяниб қолмай, социалистик давлатларнинг иқтисодий ёрдамига, улар билан мустаҳкам ҳамкорликка ҳам таяниши мумкин. Бу — янги мамлакатларда социализмга ўтиш дунёда биринчи социалистик мамлакатда бўлганидек, улкан хўжалик қийинчиликларисиз рўй бериши мумкин, деган сўз. Ички буржуазиянинг қаршилиги ва саботажи, жаҳон капитализмининг иқтисодий блокадаси туфайли бизнинг биринчи социалистик давлатимиз жуда катта қийинчиликларни енгиб ўтган эди. Бошқача қилиб айтганда, ҳозир социализмга ўтиш учун жуда қулай шарт-шароитлар мавжуддир. Бу шарт-шароитлар меҳнаткашлар моддий фаровонлигини дарҳол, сезиларли даражада оширишга қодирдир.

Яна бир муҳим факторни кўрсатиб ўтиш керак. Халқаро майдонда кучлар нисбатида социализм фойдасига рўй берган силжишлар янги вазияти вужудга келтирди ким, бундай вазият XX асрнинг дастлабки ўн йилликларида йўқ эди. Социалистик давлатлар бутун дунё прогрессив кучларининг актив қўллаб-қувватлашида революцияни амалга ошираётган халқ ишига халқаро реакциянинг аралашуви олдини олишда реал имкониятларга эгадир. Албатта, бу имконият автоматик равишда рўёбга чиқмайди. Бунинг учун империализм кучларига қарши кўпинча шафқатсиз ва оғир кураш олиб боришга тўғри келади.

Бу ўринда халқ демократияси мамлакатлари тажрибаси жуда ибратлидир. Жаҳон реакциясининг аралашуви шартномага мувофиқ совет қўшинлари сақланиб турган халқ демократияси мамлакатларидагина даф этилиб қолмади. Шундай воқеа бизнинг армиямиз қисмлари ва қўшилмалари йўқ бўлган Хитойда ҳам рўй берган эди. СССРнинг ҳал қилувчи роли билан фашистлар Германияси устидан қозонилган ғалаба, япон қўшинларининг батамом тор-мор келтирилиши Хитой революцияси учун қулай халқаро вазият яратди. Ана шундай шароитларда АҚШ империалистлари чанкайшичиларни ҳар қанақасига қўллаб-қувватлаган бўлсалар ҳам, бироқ бу қитъага ўз қўшинларини киритиш йўли билан гражданлар урушига очиқ аралашишга журъат эта олмадилар. Бўлмаса, ўша даврда АҚШ ҳамон атом қуролига нисбатан монополияни ўз қўлида сақлаб турган эди.

Ҳозир бундай монополия тугатилган, жаҳон социалистик системасининг кучлари мисли кўрилмаган даражада ўсган бир пайтда империалистларнинг революцияга, у ёки бу мамлакатнинг ички ишларига аралашувини даф қилиш имкониятлари ниҳоятда ортиб кетди. Америка империализми анча вақтдан бери Вьетнам халқига қарши уруш қилмоқда. Лекин, Америка Қўшма Штатларининг катта куч-қудратига, иттифоқчиларининг қўллаб-қувватлашига қарамай, агрессорлар Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар ёрдамига таянаётган қаҳрамон Вьетнам халқини тиз чўктира олмаётирлар.

Кўпгина мамлакатларда социалистик ва миллий революцияларнинг ғалабаси, шунингдек капитализм ички зиддиятларининг кескинлашуви натижасида империализм кучсизланиб қолди. Ана шундай шароитларда алоҳида олинган мамлакатлар ёки бир группа мамлакатларнинг жаҳон империализм системасидан тушиб қолиш имкониятлари ниҳоятда ўсиб кетди. Ҳозир ҳар бир мамлакат, ривожланиш даражасидан қатъий назар, социалистик системанинг иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан қўллаб-қувватлашига таяниб, қадам-бақадам социализмга ўтишни амалга ошириши мумкин.

Илгари қолоқ бўлган мамлакатлар — Бирлашган Араб Республикаси, Жазоир, Гвинея, Мали ва бошқалар жамиятни янги асосларда ўзгартириш учун курашда жиддий муваффақиятларга эришмоқдалар. Бу ҳам халқаро майдонда кучлар нисбати янгича ташкил топганлигининг шарофатидир. Албатта, бундай мамлакатларда ҳозирги шароитларда ҳам социализмга ўтиш масаласи фавқулодда мураккаб ва қийин иш бўлиб қолмоқда. Бирдан-бир ярокли бўлган базис билан, ҳозирги замон экономикаси базиси билан социализм қуриш учун, амалда меҳнаткашлар ҳокимиятини ва уларнинг фаровонлигини таъминлаш учун бу мамлакатлар халқларидан алоҳида катта куч-ғайрат сарфлаш, уларнинг раҳбарларидан тўғри сиёсат юргазиш талаб қилинади.

II.

Жаҳон социализм системаси куч-қудратининг мустаҳкамланиши, халқаро майдонда кучлар нисбатининг ўзгариши бутун революцион жараёнда бир қатор янги воқеликларни юзага келтирди. Улар халқаро коммунистик ҳаракатнинг энг муҳим ҳужжатларида, КПСС Программасида, КПСС XXIII съезди қарорларида, КПСС Марказий Комитетининг «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига тайёргарлик тўғрисида»ги қарорида умумлаштирилган ва илмий жиҳатдан асослаб берилган.

Хўш, бу янги воқеликлар нимадан иборат?

Биринчидан, бу кураш давомида барча революцион кучларнинг ягона қудратли антиимпериалистик оқимга бирлашувидан иборатдир. Социалистик революциялар, миллий озодлик, антиимпериалистик революциялар, халқ демократик революциялари, кенг авж олган деҳқонлар ҳаракати, халқ оммасининг фашистлашган ва бошқа террорчи режимларни ағдариш учун кураши, миллий зулмга қарши умумдемократик ҳаракатлар — ана шуларнинг ҳаммаси капитализм асосларини қақшатадиган ягона жаҳон революцион жараёнига келиб қўшилади. Революцион кучларнинг шу тариқа бирлашиши фақат ҳозирги даврдагина рўёбга чиқди. У империализмга қарши турувчи фронт куч-қудратини оширади.

Жаҳон социализм системасининг ўсиб бораётган таъсири билан боғлиқ бўлган бошқа бир янги воқелик, бу революцион ҳаракатда фавқулодда хилма-хил формаларнинг пайдо бўлишидир. Бу ўринда дастлаб халқ демократияси мамлакатлари тажрибасини кўрсатиб ўтиш лозим. Мазкур мамлакатлар социалистик революция йўлида босқич бўлмиш халқ демократик революцияларини амалга ошириш намунасини кўрсатдилар.

Ҳозирги давр ҳокимиятнинг ишчилар синфи қўлига ўтиши формалари тўғрисидаги масалага ҳам кўпгина янгиликлар киритди. Халқаро майдонда кучларнинг янги нисбати социалистик революцияни бирмунча камроқ қурбонлар бериш йўли билан амалга ошириш имконини берадиган муҳим факторлардан бири ҳисобланади.

Албатта, эксплуататорлар халқ устидан зўравонлик қилишга уринган шароитларда меҳнаткашлар ҳокимиятни нотинч йўл—қурол кучи билан қўлга оладилар. Бизнинг мамлакатимизда шундай бўлган эди, ҳозирда социализм қураётган бошқа кўпгина мамлакатларда ҳам шундай бўлди. Бўлажак социалистик революцияларда ҳам шундай воқеа содир бўлиши мумкин. Бундай шароитларда синфий курашнинг шиддатлилиги даражаси ва формалари пролетариатдан ҳам кўра кўпроқ реакцион синфларнинг кўпчиликни ташкил этган халқ иродасига кўрсатадиган қаршилигига боғлиқдир. Ҳар бир мамлакатда социализмга ўтишнинг у ёки бу усулининг реал имкониятлари конкрет тарихий шарт-шароитлар билан белгиланади.

Айни вақтда бизнинг давримизда социализмга анча хилма-хил, шу жумладан тинч йўл билан ўтиш формаларининг имконияти ортди. Бу албатта ҳозирги замон оппортунистлари айтганидек, империалистик буржуазия кўпроқ ён беришга гўё мойилдир, деган фикр билан мутлақо алоқадор эмас. Социал тараққиёт кучларининг реакция кучларидан устунлигини таъминлаш ва бунда реакцион буржуазияни революцион халқ олдида таслим бўлишга мажбур этиш мумкин бўлганлиги учун ҳам шундай имконият пайдо бўлди. Бунинг маъноси шуки, бошқа ҳамма ҳолларда бўлганидек, ушбу ўринда революциянинг форма ва натижалари синфий кучларнинг реал нисбати билан белгиланади. Бунда фақат мамлакат ичидаги кучларгина эмас, балки халқаро майдондаги кучлар нисбати ҳам кўзда тутилади. Бу нисбат эса ҳозирги пайтда борган сари социализм фойдасига ва империализм зарарига ўзгараётир.

Агар бир бутун олинган социалистик системанинг жаҳон революцион жараёнига, турли мамлакатларнинг социализмга ўтиш формаларига таъсири тўғрисида гапириладиган бўлса, масалани шу тарзда тушуниш керак. Аммо ўзларининг энг зарур манфаатлари, бевосита мақсад ва вазифалари учун ишчилар синфи олиб бораётган курашнинг авж олишида кун сайин бу таъсирни кўриш мумкин. Реакцион кучларни ўзига бирлаштирган антикоммунистик кампанияга қарамай коммунистик партияларнинг таъсири ўсмоқда.

Ҳозир жаҳон революцион ҳаракати жиддий синовдан ўтмоқда. КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумида кўрсатиб ўтилганидек, Хитой Компартияси раҳбарлари—Мао Цзе-дун ва унинг группаси—социалистик система ва бутун коммунистик ҳаракатни бўлиб юборишга қаратилган ўз фаолиятини кучайтирмоқда. «Маданий революция» деб аталмиш тадбир баҳонасида Советларга қарши бебош кампания борган сари авж олдирилмоқда, мамлакат ичкарисида эса маоцзедунизм идеологияси ва практикаси илдиз отмоқда.

Бизнинг партиямиз жаҳон революцион ҳаракатида Хитой раҳбарлари юзага келтирган қийинчиликларни енгиш учун ҳамма ишларни қилади. У бу иш енгил эмаслигини, бу иш анчагина узоқ вақтни талаб этишини, нифоқчиларга қарши актив кураш олиб боришни тақозо қилишини яхши билади. Лекин ҳар қандай қийинчиликларга қарамай, жуда катта тажрибага эга бўлган коммунистик ҳаракат халқларни социал жиҳатдан озод қилишдек буюк иш учун курашда янги муваффақиятларга эришишда ўзида куч-қувват топа олади. Ер шари халқлари олдида социализм, тинчлик, фаровонликдек ёрқин мақсад турибди. Бу мақсад сари борадиган ҳаракатни тўхтатиб қолиш мумкин эмас.

Ф. БУРЛАЦКИЙ,
фалсафа фанлари доктори.

НОДИР ФОТОСУРАТЛАР

Шу кунларда совет кишилари шон-шуҳрати абадий сўнмас революцион ўтмишимиз тўғрисидаги ҳикояларни газета ва журналларда ўқиб, радиодан тинглаб ва телевизор экранларида кўриб, халқимиз қаҳрамонлигидан чексиз фахрланиш ҳисси билан тўлиб тошмоқдалар. Революцион ўтмишимизни тасвир этувчи жуда кўп фотосуратлар ҳам бор. Ушбу саҳифада берилган фотосуратлар ҳам янги ҳаёт учун курашнинг дастлабки қадамларини акс эттирувчи ўша бўронли ва ҳаяжонли кунларнинг шоҳидидир. Юқоридаги икки суратнинг чапдагисида 1917 йил 18 июнда Петроградда бўлган сиёсий манифестация тасвирланган. Ўнгдаги суратда эса ўша кунги намойишда қатнашганлар колонналарини кўриб турибсиз. Ленинграддаги тарих музейида сақланаётган учинчи суратда Петрограддаги телефон станцияси. У 1917 йил октябрида олинган Революцион ишчилар сабатаж қилган телефон ходимлари ўрнини эгаллаб, инқилоб иши учун хизмат қилмоқдалар. Тўртинчи суратда эса 1920 йил 1 майида Велиж шаҳрида ташкил этилган шанбалик, 5-суратда 1917 йилги Петрограднинг Конногвардейск бульварида қизил гвардиячилар отрядини кўриб турибсиз.

Ишчи-деҳқонлар ҳокимиятни қўлга олгач, меҳнаткашлар мамлакат хўжалигини тиклаш ишларига киришиб кетдилар. 6-сурат ана шундан далолат беради: телеграф-телефон дивизиони жангчилари Петроград кўчаларида (1920 йил) трамвай йўли ётқизаётирлар.

ТАСС фотохроникаси.

ЭКОНОМИКАМИЗНИНГ УЛКАН ЗАФАРИ

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ 1966 ЙИЛДА БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СТАТИСТИКА БОШҚАРМАЛАРИНИНГ АХБОРОТИ

Тошкент область ва Тошкент шаҳар меҳнаткашлари КПСС XXIII съезди қарорларини амалга ошира бориб ва Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдириб, беш йилликнинг тўнғич йили — 1966 йилда халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантиришда катта муваффақиятларни қўлга киритдилар.

Дастлабки ҳисобларга кўра 1966 йилда экономиканинг ривожланиши, меҳнаткашлар моддий фаровонлигининг ошиши қуйидагича бўлди:

	1966 йилда 1965 йилга нисбатан процент ҳисобида.
Барча саноат маҳсулоти	108
Капитал маблағ сарфлаш	115
Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспортининг юк обороти	146
Чакана товар обороти	109,5
Халқ хўжалигидаги ишчи ва хизматчилар сони	107,6
Саноатда меҳнат унумдорлиги	105

Халқ хўжалигининг айрим тармоқлари бўйича планнинг бажарилиш кўрсаткичлари қуйидагича бўлди:

САНОАТ

Тошкент область ва Тошкент шаҳар саноат корхоналарининг коллективлари саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми ва кўпчилик энг муҳим маҳсулотлар тайёрлаш бўйича беш йилликнинг биринчи йили планини муддатидан илгари бажардилар.

Саноат маҳсулоти ҳажми ўтган йилдагига қараганда 8 процент, шу жумладан Тошкент области бўйича 12 ва Тошкент шаҳрида 5 процент кўпайди.

Саноатнинг айрим тармоқлари бўйича маҳсулот ишлаб чиқаришнинг кўпайганлигини қуйидаги маълумотлардан кўриш мумкин:

	1966 йилда 1965 йилдагига нисбатан процент ҳисобида.
Электр қуввати	7 процент
Қора ва рангли металлургия	29 процент
Химия саноати	8 процент
Машинасозлик ва металл ишлаш	7 процент
Ўрмон, қоғоз ва ёғоч ишлаш саноати	9 процент
Бинокорлик материаллари саноати	13 процент
Озиқ-овқат саноати	6 процент

Айрим министрликлар ва идораларга қарашли корхоналарда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш планининг бажарилиши ва кўпайиши қуйидагича бўлди:

	Йиллик планнинг бажарилиш проценти	1966 йилда 1965 йилга нисбатан процент ҳисобида
СССР Электротехника саноати министрлиги	100,9	106
СССР Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги	101	99,9
СССР Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги	98	98
СССР Қурилиш, коммунал ва йўл машинасозлиги министрлиги	105	95
СССР Енгил саноат, озиқ-овқат саноати учун машиналар ва рўзғор асбоблари министрлиги	100,8	106
СССР Тракторсозлик ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги	102	111
«Узбекуголь» комбинати	103	98
СССР Қора металлургия министрлиги	104	106
СССР Рангли металлургия министрлиги	101	132
Ўзбекистон ССР Химия саноати бошқармаси	106	106
Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги	102	115
Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги	105	98
Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлиги	103	97
Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғочсозлик саноати бошқармаси.	103	109
Ўзбекистон ССР озиқ-овқат саноати министрлиги	103	108
Ўзбекистон ССР Гўшт ва сут саноати министрлиги	107	101
Ўзбекистон ССР Ғалла ва аралаш озуқа саноати министрлиги	105	108
Ўзбекистон ССР маҳаллий саноат министрлиги	102	113

Областдаги барча шаҳар ва районлар, Оҳангарон шаҳри ва Ўрта Чирчиқ районидан ташқари, ялпи саноат маҳсулоти ва кўпчилик энг муҳим буюмлар тайёрлаш йиллик планини тўла бажардилар.

Шаҳар ва районлар территориясидаги саноат корхоналарида маҳсулот ишлаб чиқариш планининг бажарилиши ва кўпайиши қуйидагича бўлди:

	Йиллик планнинг бажарилиш проценти	1966 йилда 1965 йилга нисбатан процент ҳисобида
Тошкент шаҳри	103	105
Олмалиқ шаҳри	102	131
Оҳангарон шаҳри	99,5	89,6
Бекобод шаҳри	104	113
Чирчиқ шаҳри	103	110
Янгийўл шаҳри	103	107
Оққўрғон райони	110	101
Бўка райони	101	98
Бекобод райони	110	108
Юқори Чирчиқ райони	101	102
Калинин райони	101	104
Ўрта Чирчиқ райони	98	114
Оржоникидзе райони	102	121
Янгийўл райони	105	120

1966 йилда кўмир қазиб чиқариш, пўлат ва прокат ишлаб чиқариш, электр қуввати ҳосил қилиш, экскаваторлар, кўприк электр кранлари, тракторлар, пахта териш машиналари, трактор сеялкалари, культиваторлар, трактор прицеплари, кўрак чувийдиган агрегатлар, цемент, асбоцемент трубалари, пахта толаси, қоғоз, ип газлама, пайпоқлар, чарм пойафзал, мебель, ўсимлик ва мол ёғлари, ёғи олинмаган сут маҳсулотлари ва бошқа қатор маҳсулотлар ишлаб чиқариш плани тўла ва ошириб адо этилди.

Саноат маҳсулотининг асосий турларини ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди:

	1966 йилда тайёрланган	1966 йилда 1965 йилга нисбатан процент ҳисобида
Кўмир — минг тонна ҳисобида	4249	97
Электр қуввати (район электростанциялари ва блок станцияларида ҳосил қилингани) — миллиард киловатт соат	8,3	106
Кучланишли трансформаторлар — минг киловольт-ампер	1552	118
Тўқимачилик саноати учун технология асбоб-ускуналари — миллион сўмлик	16,4	104
Экскаваторлар — дона	1006	96
Пахта териш машиналари—дона	7204	93
Тракторлар — минг дона ҳисобида	19,1	114
Кўрак чувийдиган агрегатлар — дона	2500	112
Трактор сеялкалари — минг дона	6,6	93
Трактор культиваторлари — минг дона	16	111
Трактор прицеплари — минг дона	30,4	117
Компрессорлар — дона	1603	121
Электрик кўприк кранлари, махсуслари ҳам шу ҳисобга киради—дона	940	103
Брон кабели — минг километр	14,3	107
Қурилма сими — минг километр	74,9	112
Бинокорлик ғишти — миллион дона	624,4	104
Цемент — минг тонна	1909	109
Йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари — минг кубометр	1234	116
Асбоцемент шифери — шартли миллион плита	102,8	141
Асбоцемент трубалари — шартли километр	1692	119
Дераза ойнаси — минг квадрат метр	2513,5	98
Қоғоз — минг тонна	20,0	115
Пахта толаси — минг тонна	137,9	99,1
Газ плиталари — минг дона	69,3	106
Мебель — миллион сўмлик	15,9	100,6
Рўзғор холодильниклари — минг дона	31,1	104
Ип газлама — миллион квадрат метр	156,8	89
Устки трикотаж — минг дона	3255	99,0
Ички трикотаж — миллион дона	10,7	101
Чарм пойафзал — миллион жуфт	10,0	104
Юмшоқ чарм товарлари — миллион квадрат дециметр	25	106
Ўсимлик мойи — минг тонна	37,8	103
Мол ёғи (давлат ресурслари хом ашёсидан) — тонна	320	116
Ёғи олинмаган маҳсулотларни сутга айлантириб ҳисоблаганда — минг тонна	67,2	106
Гўшт — минг тонна	23,8	86
Колбаса маҳсулотлари — минг тонна	15,9	105
Ширинликлар — минг тонна	34,2	108

1966 йилда ўтган йилдагига қараганда 449 миллион киловатт-соат электр қуввати, 69 та экскаватор, 23 та электрик кўприк кранлари, 2300 дона трактор, 1576 дона культиватор, 4396 дона трактор прицепи, 265 та кўрак чувийдиган агрегат, 277 та компрессор, 233 минг киловатт қувватли трансформаторлар, тўқимачилик саноати учун 693 минг сўмлик технологик асбоб-ускуна, 23 миллион дона бинокорлик ғишти, 156 минг тонна цемент, 169 минг кубометр йиғма темир бетон конструкциялари ва деталлари, шартли 30 миллион плита асбоцемент шифери, шартли 272 километр асбоцемент трубалари, 2,6 минг тонна қоғоз кўп ишлаб чиқарилди.

Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш ҳам 1965 йилдагига қараганда анча ортди. Жумладан, 4230 дона газ плиталари, 1132 та рўзғор холодильниклари, 419 минг жуфт чарм пойафзал, 961 тонна ўсимлик мойи, 45 тонна мол ёғи, 760 тонна колбаса маҳсулотлари, 4 минг тонна ёғи олинмаган сут маҳсулотлари, 2517 тонна ширинликлар кўп тайёрланди.

Қатор саноат тармоқларининг техника-иқтисодий кўрсаткичлари яхшиланди. Кўмир саноатида кон устини очишда ишлатилаётган бир чўмичли экскаваторларнинг ўртача ойлик унумдорлиги ўтган йилдагига қараганда ортди. Кўмир қазиб чиқаришда ҳам ҳар бир экскаваторнинг иш кўрсаткичлари ўтган йилдагига қараганда ортиқроқ бўлди.

Енгил саноат корхоналари техника-иқтисодий кўрсаткичларни анча яхшилашга эришдилар.

Янги техника ва илғор технологияни ишлаб чиқаришга жорий қилиш меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот таннархини камайтириш бўйича йиллик планнинг бажарилишини таъминлади.

Саноатда меҳнат унумдорлиги 1965 йилдагига қараганда 5 процент ортди. Ўтган йили маҳсулот таннархини камайтириш эвазига пландагидан ташқари бир неча миллион сўмлик жамғарма олинди.

Айни вақтда саноат ишида қатор камчиликлар ҳам содир бўлди.

Айрим корхоналар химия асбоб-ускуналари, йиғма темир-бетон конструкциялари, асбоцемент шифери, дераза ойнаси, ички трикотаж, консервалар ишлаб чиқариш планининг бажарилишини таъмин этмадилар.

Айрим корхоналар ишга туширилган янги қувватларни суст ўзлаштирмоқдалар, технологик асбоб-ускуналар унумдорлигидан тўла фойдаланишмаяпти, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш ҳамда илғор технологияни жорий қилиш плани тўла ҳажмда адо этилмади.

Қатор корхоналар техника иқтисодий кўрсаткичлар, меҳнат унумдорлиги ва таннарх бўйича топшириқларни бажармади.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари беш йилликнинг биринчи йилида катта меҳнат зафарларини қўлга киритдилар.

Қишлоқ хўжалик экинлари экиладиган майдоннинг умумий ҳажми ўтган йилдагига қараганда 4 минг гектар кенгайди ва барча категориядаги хўжаликларда 376, 8 минг гектарни ташкил этди. Ғалла, сабзавот ва хашаки экинлар майдони 1965 йилдагига қараганда анча кенгайди.

Ғалла экинларининг ҳосилдорлиги 1,8 марта ортди. Ғалла ҳосилдорлигининг ортиши ва эгаллаган майдонининг кенгайиши ғалла етиштириш ва тайёрлаш планининг анча ортгириб бажарилишини таъминлади.

Пахта ҳосилдорлиги ўтган йилдагига қараганда бирмунча ошди. Область хўжаликлари муддатидан илгари — 24 октябрда пахта тайёрлаш планини бажардилар. Давлатга пландагидан ташқари 32,6 минг тонна пахта топширилди ва сотилди.

Барча районлар пахта тайёрлаш планини бажарди. Область хўжаликлари биринчи марта етиштирилган пахта ҳосилининг ярмидан кўпроғини машиналар билан териб олдилар.

Пахта ва кўрак териш машиналари ёрдамида 180 минг тонна пахта йиғиб олинди. Машина терими плани 120 процент қилиб адо этилди. Бу пахта ҳосилини йиғиб-териб олишда оғир қўл меҳнатини сарфлашни анча камайтириш ва етиштирилган ҳосилнинг асосий қисмини Тошкент шаҳар меҳнаткашлари ва студентларини жалб этмасдан йиғиб олиш имконини берди. Областимиздаги хўжаликлар пахта ҳосилини йиғиб-териб олишга жалб қилинадиган қўшимча ишчи кучига тўланадиган жуда кўп пул маблағларини тежаб қолдилар. Буни Бўка районидаги Охунбобоев номли колхоз мисолида яққол кўриш мумкн. Бу колхоз 1966 йилда пахтани йиғиб-териб олиш учун ёлланган кишилар меҳнатига пул маблағлари тўлашни 1965 йилдагига қараганда уч баравар, 1964 йилдагига нисбатан уч ярим баравар камайтирди.

Жуда кўп хўжаликлар пахта йиғим-теримига шаҳарликларни жалб қилиш практикасига хотима бердилар, пахта териш машиналаридан самарали фойдаланишга эътиборни кучайтирдилар.

Оққўрғон, Бўка, Ўрта Чирчиқ ва бошқа қатор районларнинг хўжаликлари пахта йиғим теримини механизациялашда яхши кўрсаткичларга эришдилар.

«Ўзбекистон ССР беш йиллиги», «1- ва 2-«Оққўрғон», «Бўка», 1 ва 2-«Пискент» совхозларида, Оққўрғон районининг Свердлов номли, Димитров номли, Карл Маркс номли, Ҳамид Олимжон номли, Бекобод районидаги Дзержинский номли, Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги», Ҳамза номли, Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк», «Полярная звезда», Янгийўл районидаги «Интернационал» колхозлари ва бошқа хўжаликлар етиштирилган ҳосилнинг кўп қисмини машиналарда териб олишди.

Областнинг деярли барча хўжаликларида ташкил этилган хўжалик ҳисоби асосида ишловчи комплекс механизациялашган звенолар пахтачиликда шундай катта ютуқларни қўлга киритишда ҳал қилувчи роль ўйнади. Илғор хўжаликларнинг тажрибаси кўрсатганидек, меҳнатни ташкил этишнинг бу формаси жуда қўл келади ва ижобий натижалар беради.

Ана шуларнинг ҳаммаси пахта етиштиришни анча кўпайтириш имконини берди. **Область хўжаликлари бешйилликнинг биринчи йилида мамлакатга 349,6 минг тонна пахта топширдилар. Бу олдинги беш йил (1961—1965 йиллар) ичида ҳар йили ўртача етиштирилган пахта ҳосилга нисбатан 28,5 минг тонна кўпдир.**

Барча категориядаги хўжаликларда деҳқончиликнинг асосий маҳсулотларини етиштириш қуйидагича бўлди (минг тонна):

	1961—1965 йиллар (йилига ўрта ҳисобда)	1966 йилда
Дон экинлари	117,4	155,5
Пахта	321,1	349,6
Сабзавот	174,7	187,9
Полиз экинлари	81,4	81,6

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг кўпайиши дон, пахта, сабзавот ва озуқа полиз экинларини харид қилиш давлат планларининг муваффақиятли бажарилишини таъминлади.

1967 йил 1 январигача бўлган рўйхат маълумотларига кўра маҳсулдор чорва моллар туёғи қуйидагича бўлди:

	Хўжаликларнинг барча категориялари (қорамол базаларидан ташқари).		Шу жумладан, колхоз, совхозлар ва давлатга қарашли бошқа хўжаликлар (қорамол базаларидан ташқари)	
	минг бош	1967 йилда 1966 йилдагига нисбатан процент ҳисобида	минг бош	1967 йилда 1966 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
Қорамол	263,0	106,5	118,3	103,5
Шу жумладан				
сигирлар	121,0	105,5	39,4	104,5
чўчқалар	62,2	114,3	51,6	111,2
қўй ва эчкилар	500,3	109,0	380,0	107,9

Чорва молларининг маҳсулдорлиги бирмунча ошди. Қорамоллар туёғининг кўпайиши ва маҳсулдорлигининг ортиши асосий чорвачилик маҳсулотлари тайёрлашни кўпайтиришни таъминлади.

Барча категориядаги хўжаликларда етиштирилган чорвачилик маҳсулотлари:

	1965 йил	1966 йил	1966 йилда 1965 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
Сут — минг тонна	153,5	157,5	102,3
Жун — тонна	1353	1400	103,5
Тухум—миллион дона	109,5	117,1	106,9

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг ортиши бу маҳсулотларни давлат йўли билан харид қилишни кўпайтириш имконини берди.

Барча категориядаги хўжаликларда харди қилинган чорвачилик маҳсулотлари:

	1965 йил	1966 йил	1966 йилда 1965 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
Сут—минг тонна	54,8	56,9	103,8
Жун—тонна	1163	1250	107,5
Тухум—миллион дона	24,8	32,5	131,0

Чорвачилик маҳсулотларининг асосий турларини харид қилиш давлат плани муддатидан илгари бажарилди. Пландагидан ташқари тирик вазндаги 504 тонна чорва ва парранда, 3876 тонна сут, 2483 минг дона тухум, 140 тонна жун харид қилинди.

Область хўаликлари КПСС Марказий Комитети май Пленуми (1966 йил) қарорларини амалга ошириш борасида маълум ишларни қилдилар. Бир йил ичида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришда фойдаланилмаётган суғориладиган ерлар майдони минимумгача камайди, аввалги йиллардагига қараганда анча кўп янги ва партов ерлар ўзлаштирилди.

Шу билан бирга 1966 йилда қишлоқ хўжалигида қатор камчиликларга йўл қўйилди. Сабзавотчилик ва чорвачилик сингари муҳим тармоқларнинг қолоқлигига ҳали ҳам барҳам берилмаган. Қатор хўжаликларда чорва маҳсулотларининг таннархи жуда қимматлигича қолмоқда, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш рентабелли эмас. Сабзавотни ассортимент бўйича етиштириш плани бажарилмади.

Айрим хўжаликларда қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги пастлигича қолмоқда, алмашлаб экишни жорий қилиш ва ўзлаштириш бўйича ишлар суст олиб борилмоқда. Органик ва минерал ўғитлардан ҳамма жойда ҳам самарали фойдаланиляпти деб бўлмайди.

Суғориладиган ерлардан фойдаланишнинг самарадорлиги кам бўлган хўжаликлар ҳам йўқ эмас.

Барча совет кишилари қатори Тошкент области қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари юбилей йилида баракали ишлаш ва Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини муносиб кутиб олишга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. **Область хўжаликлари қишки дон экиш, шудгор қилиш планини муваффақиятли бажардилар. Умуман область колхоз ва совхозларида пландаги 206,8 минг гектар ўрнига 217,2 минг гектар ер шудгор қилиб қўйилди.**

Хўжалик ичидаги суғориш тармоқларини тозалаш, каналларга бетон ётқизиш, экин майдонларини текислаш, уруғни тайёрлаш ва тозалаш юзасидан ишлар олиб борилмоқда. Областнинг сабзавотчилик колхоз ва совхозларида парник-теплица хўжаликларини тайёрлаш ва кўчатлар етиштириш юзасидан ишлар авж олдириб юборилди.

Тракторлар, плуглар, сеялкалар ва бошқа қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш давом этмоқда.

1966 йилнинг кузида 260 гектар янги боғлар, 155 гектар узумзор, 28 гектар тут дарахтлари плантациялари ташкил этилди.

Бундан ташқари 969 минг дона мевали ва манзарали дарахт кўчатлари, 100 мингдан ортиқ тут кўчатлари ўтқазилди.

Қишлоқ хўжалигининг моддий техника базасини мустаҳкамлаш юзасидан ишлар давом этди.

Область хўжаликлари йил давомида жуда кўп автомашиналар, тракторлар, пахта териш машиналари ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари ҳамда асбоб-ускуналари олдилар.

АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ

1966 йилда умумий фойдаланишдаги автомобиль транспортида юк ташиш плани 102 процент, юк обороти 111 процент, автобусларда пассажирлар ташиш топшириғи 96 процент, шу жумладан «Ташавтотрест» бўйича 103 процент қилиб бажарилди. Пассажир обороти плани 102 процент, енгил таксомоторларнинг пулли юриши 106 процент, юк таксомоторлариники эса 113 процентни ташкил этди.

1965 йилдагига қараганда юк ташиш 32 процент, юк обороти 46 процент, пассажирлар ташиш 12 процент, пассажир обороти 14 процент кўпайди.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Тошкент область ва шаҳар бинокорлари бешйилликнинг тўнғич йилида катта ютуқларни қўлга киритдилар.

Йил давомида халқ хўжалигининг барча тармоқларига капитал маблағ сарфлаш ортиб борди.

Тошкент область ва шаҳрида 259 миллион сўмлик асосий фондлар ишга туширилди. Қора ва рангли металлургия, химия ва машинасозлик саноати корхоналари кенгайтирилди ва реконструкция қилинди, янги ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилди. Химия асбоб-ускуналари, кучланишли трансформаторлар, автомобиль ва трактор прицеплари ишлаб чиқариш бўйича қувватлар оширилди. Бинокорлик материаллари саноати корхоналарида ғишт, йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари, инерт, норуда ва бошқа қурилиш материаллари бўйича қувватлар фойдаланишга топширилди.

Тошкент ГРЭСида янги агрегатлар ишга туширилди.

Енгил ва озиқ-овқат саноати корхоналарида йигирув урчиқлари, сабзавот ва мева консервалари, майонез, маргарин ишлаб чиқариш бўйича қувватлар оширилди.

Ерларни суғориш юзасидан анчагина ишлар қилинди. Давлат маблағлари ҳисобига 4 минг гектар суғориладиган ер фойдаланишга берилди. **Янги чорвачилик иморатлари, паррандахоналар ва бошқа бинолар ишга туширилди.**

Тошкент область ва шаҳар халқ хўжалигига давлат капитал маблағлари сарфлашнинг умумий ҳажми 427 миллион сўмликни ташкил этди, бу 1965 йилдаги даражадан 15 процент кўпдир.

Қурилиш индустрияси, кўмир саноати, электростанциялар қурилиши, химия, қоғоз, озиқ-овқат ва енгил саноатга капитал маблағ сарфлаш тез суръатлар билан кўпайиб борди. Қурилиш-монтаж ишлари ҳажми 13 процент кўпайди.

Пудратчи қурилиш ва монтаж ташкилотларининг ўз кучлари билан амалга оширган пудрат ишлари ҳажми 1965 йилдагига қараганда 27 процент ортди.

Ўз кучлари билан пудрат ишлари планининг бажарилиши 11-қурилиш трестида 113 процент, «Узбекпахтострой» трестида 108 процент, 160-трестда 107 процент, 159-трестда 107 процент, «Алмаликсвинецстрой» трестида 104 процент бўлди.

Аммо моддий ва меҳнат ресурсларини жуда кўп объектларга сочиб юбориш практикаси ҳамон давом этмоқда, бунинг оқибатида асосий фондларни ишга тушириш, капитал маблағларни ўзлаштириш ва қурилиш-монтаж ишлари йиллик планлари бажарилмай қолди. Қатор пудратчи ташкилотлар планни бажармади.

ХАЛҚ МОДДИЙ ФАРОВОНЛИГИ ВА МАДАНИЙ САВИЯСИНИНГ ОШИШИ

1966 йилда аҳолининг моддий фаровонлигини ва маданий турмуш савиясини оширишга қаратилган тадбирлар кўриш анча кенгайди.

Тошкент области ва шаҳри халқ хўжалигида банд бўлган ишчи ва хизматчиларнинг ўртача йиллик сони 1965 йилдагага қараганда 7,6 процент ортди ва дастлабки маълумотларга кўра 844 минг кишидан кўпроқини ташкил этди.

Халқ хўжалигидаги махсус олий ва ўрта маълумотли мутахассислар сони 5 процент кўпайди ва 105,5 минг кишига етди.

Истеъмолнинг ижтимоий фондларидан социал страхования, турли нафақалар, пенсиялар, ўқувчилар стипендиялари, пулсиз медицина ёрдами, санаторий ва дам олиш уйларига бориш учун пулсиз, имтиёзли путёвкалар, фарзандларни болалар муассасаларида тарбиялаш, пулсиз ўқитиш ва малакасини ошириш ҳамда бошқа тўловлар кўринишида бўлган имтиёз ва енгилликлар шаклида аҳоли олган даромадлари анча кўпайди.

Меҳнаткашларнинг даромадлари ошганлиги учун омонат кассаларга пул қўйиш кўпая борди.

Аҳоли пул даромадларининг ошиши озиқ-овқат ва саноат товарларига бўлган талабни янада кенгайтирди. **Давлат ва кооператив савдоси чакана товар оборотининг ҳажми, умумий овқатланиш корхоналарининг обороти ҳам шунга киради, 1206 миллион сўмликни ташкил этди, 1965 йилдагига нисбатан товар сотиш 10 процент ортди.**

Тошкент область ва шаҳар умумий овқатланиш корхоналари чакана товар обороти йиллик планини умуман 102 процент қилиб бажардилар.

Аҳолига гўшт маҳсулотлари, сут, тухум, газламалар, кийим-кечак, пойафзал, маданий-маиший ва уй-рўзғор товарлари ҳамда бошқа буюмлар сотиш кўпайди. Айни вақтда аҳолининг айрим озиқ-овқат ва саноат товарларига бўлган эҳтиёжи тўла қондирилмади.

Уй-жой ва маданий-маиший бинолар қурилиши кенг кўламда олиб борилди. Йил давомида давлат капитал маблағлари, уй қуриш кооперативлари маблағлари, шунингдек шаҳар ва қишлоқ аҳолиси маблағи ва уларга берилган давлат кредити эвазига 1045 минг квадрат метр ёки 1965 йилдагига қараганда икки баравар кўп уй-жой майдони қурилди. 1966 йилда областда 33 мингдан ортиқ, шу жумладан Тошкент шаҳрида 25 мингга яқин оила ҳовли тўйлари ўтказди.

Тошкент шаҳрида уй-жой қурилиши ва зилзиладан зарар кўрган уй-жой фонди, мактаблар, даволаш ва болалар муассасалари, саноат ва савдо корхоналари, маиший хизмат кўрсатиш корхоналари, жамоат ва маъмурий биноларни тиклаш ишлари кенг кўламда олиб борилди.

Барча қардош иттифоқчи республикалар зилзила оқибатларини тугатиш учун бинокорлар отрядлари, моддий ресурслар ва механизмлар юборишди. Жангчи бинокорлар, шунингдек Ўзбекистондаги шаҳарларнинг бинокорлари Тошкентга ёрдам бериш учун келдилар.

Тошкент шаҳрини қайта тиклаш ишлари кенг кўламда олиб бориляпти. Шаҳарда яшовчилар 1966 йилда умумий майдони 810 минг квадрат метр бўлган, шу жумладан Йўлдош шаҳар Сергелидаги янги уйларни олдилар. Жуда кўп мактаблар, даволаш ва болалар муассасалари, саноат ва савдо корхоналари, жамоат ва маъмурий бинолар қурилди.

Тошкент области ва шаҳрида 15472 ўқувчи ўрни бўлган мактаблар ва 4303 ўринли мактабгача ёшдаги болалар муассасалари фойдаланишга топширилди.

Квартираларни газлаштириш бўйича жуда кўп ишлар қилинди. Бир йилда 187,8 минг квартира газлаштирилди, уларнинг 98 мингги табиий газ тармоқларига уланди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи корхоналар тармоғи кенгайди. 7 та маиший хизмат кўрсатиш комбинати ишга туширилди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳажми 27,4 миллион сўмликни ёки 1965 йилдагига қараганда 6 миллион сўм кўпни ташкил этди.

1966 йилда Тошкент области ва шаҳри аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш ҳажми ўтган йилдагига қараганда 27 процент, қишлоқ аҳолисига кўрсатиш ҳажми эса 57 процент ортди.

Қишлоқ аҳолисига маиший хизмат кўрсатувчи устахоналар тармоғи кенгайди. Жумладан, пойафзални ремонт қилиш ва якка тикиш, рўзғор асбоблари ва машиналарини ремонт қилиш, мебелни ремонт қилиш ва тайёрлаш, трикотаж буюмларини тўқиш каби хизмат кўрсатиш турлари анча ортди. Ҳаммом ва сартарошхоналар сони кўпайди.

Аммо аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳали ҳам талаб даражасида эмас, айрим устахоналар ишининг сифати аҳоли талабини қондирмайди. Фотоаппаратлар, ов милтиқларини ремонт қилиш, автомобилларни бўяш, гўшт маҳсулотларини қоқлаш ва бошқа шу каби хизмат турлари жорий қилинмаяпти.

1966 йилда Тошкент области ва шаҳрида халқ маорифи, фан ва маданиятни ривожлантиришда катта ютуқлар қўлга киритилди.

Таълимнинг барча турларига жалб қилинган кишилар сони 740 мингга яқинни ташкил этди.

Бу ўқув йилида умумий таълим мактабларида 583 минг киши, шу жумладан кечки ишчи-ёшлар ва қишлоқ ёшлари ҳамда катталар учун мўлжалланган қатнаб ўқиш ва сиртқи мактабларда 41 минг киши ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда таълим олмоқда. Умумий таълим мактаблардаги ўқувчилар сони 1965 йилдагига нисбатан деярли 5 минг кишига кўпайди.

1966 йилда 30 мингга яқин йигит ва қизлар кундузги умумий таълим мактабларининг 10- ва 11-синфларини битириб чиқдилар ҳамда етуклик аттестати олдилар. 41 мингга яқин киши 8 йиллик маълумот олди.

1966 йилда ўрта ва саккиз йиллик мактабларни битириб чиққан ёшларнинг 16 мингдан ортиқроғи халқ хўжалигининг турли тармоқларига ишга кирдилар, 10 мингга яқин йигит-қиз олий ўқув юртларида, 10 мингдан ортиқ киши техникумлар, ҳунар-техника билим юртлари ва бошқа ўқув юртлари ҳамда курсларида таълим олмоқдалар.

1966—1967 ўқув йилида олий ўқув юртларида 113 мингдан ортиқроқ студентлар таълим олишяпти, техникум ва бошқа ўрта махсус ўқув юртларида эса 49 мингга яқин студент ўқимоқда.

1966 йилда олий ва ўрта махсус ўқув юртлари халқ хўжалигининг турли тармоқлари учун 20 мингдан ортиқ мутахассисни тайёрлаб берди.

Ҳунар-техника билим юрти ва мактабларида малакали ходимлар тайёрланди.

Илмий ходимлар сони кўпайди. **1966 йилда илмий муассасалар, олий ўқув юртлари, саноат корхоналари, лойиҳалаш ва бошқа ташкилотларда 13 минг 317 илмий ходим, шу жумладан 298 фан докторлари ва 3335 фан кандидатлари ишлади. Илмий ходимларнинг 4 мингдан ортиқроғи аёллардир.**

1966 йилда клуб, оммавий кутубхоналар, киноустановкалар тармоғи кенгайди, оммавий кутубхоналарнинг китоб фондлари ортди, кинотеатрларга келувчи томошабинлар сони кўпайди.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш тобора яхшилана борди. Даволаш-профилактика муассасалари тармоғи кенгайди, врачлар ва ўрта медицина маълумотли ходимлар сони кўпайди.

* * *

Бешйиллик дастлабки йилининг якунлари Тошкент области ва Тошкент шаҳрининг халқ хўжалиги тобора юксалаётганлиги ва халқ моддий фаровонлиги ҳамда маданий савиясининг ортаётганлигидан далолат беради.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ,
ТОШКЕНТ ШАҲАР СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ.

ЯНГИ ҲАВО КЕМАСИ—„ТУ-134“

Мамлакатимизда янги ҳаво кемаси — «ТУ-134» яратилди. Харьков авиация заводи коллективи тайёрлаган бу самолёт синовдан ўтказилди. Мазкур завод дунёда биринчи бўлган «ТУ-104» реактив пассажир самолётини ҳам зангори трассаларга узатган эди.

Янги машинанинг танаси ўн минглларча деталлардан ташкил топган. Бу деталларнинг ҳар бири учун аниқ чертёжларга асосланиб, заводнинг тайёрлов цехлари шаблонлар ҳозирлаб беради.

Янги самолётнинг пассажирлар салони киши кўзини қувнатади. Самолётсозлар сафарга чиққанлар ўзларини хотиржам ва қулай ҳис этсинлар деб ҳамма имкониятларни муҳайё қилганлар. Салонга ажойиб креслолардан 72 таси қўйилган. Бу ердаги мебеллар, майин ёритгичлар, ранг-баранг пардалар кишида яхши кайфият ҳосил қилади. Ҳар хил шароитларда давом этадиган учиш вақтида ҳаво босими, ҳарорат, намлик автоматик равишда мўътадил ҳолда сақланиб туради.

Машинада 60 минг километрга яқин сим ёритиш, алоқа ва бошқа ишларга хизмат қилади. Улар энг камида ўн мингта қўшилиш тўчкасига эгадир. Илгари симлар самолётнинг ўзида пайванд қилинарди. Ҳозир эса бу иш машинадан ташқарида бажарилмоқда.

Навбатдаги синов учиши муваффақиятли тугаллангач, кема командири М. В. Петляков, иккинчи пилот А. И. Гришин, штурман В. И. Губарев, бортрадист Н. А. Беляков, борт инженер Ю. И. Наливайко ўртоқлар янги машина парвози тўғрисида ўз таассуротларини айтиб бердилар. Командирнинг айтишича, машина жуда яхши, у «ТУ-124»га қараганда анча мукаммал, мустаҳкам ва уни бошқариш осондир. Пассажирлар салонида шовқин-сурон ва вибрация камдир. Бунинг боиси двигателлар фюзеляжнинг думига жойлаштирилганидандир.

«ТУ-134»нинг яна бир яхши хусусияти шундаки, уни мураккаб метеорология шароитларида ҳам ерга қўндириш мумкин. Бунинг учун самолёт маҳсус асбоб билан жиҳозланган.

Янги ҳаво кемасининг нормал баландлаб учиши 11 минг метрга яқин бўлиб, тезлиги соатига 850-920 километрдир. 7,5 тонна миқдорида комерция юки кўтара олади.

Суратларда: (чапда) завод майдонида янги самолётни йиғиш пайти. Ўнгдаги суратда эса «ТУ-134» парвозга кўтарилмоқда.

В. Воронин фотоси.

СУД-ПРОКУРАТУРА ХОДИМЛАРИНИНГ СЕМИНАРИ

Яқинда Ўзбекистон ССР Олий судининг мажлислар залида Тошкент шаҳар ва область суд-прокуратура ходимларининг семинари бўлиб ўтди. Йиғилишда хотин-қизлар ҳуқуқини поймол қилувчиларга, уларнинг номусига тажовуз қилувчиларга қарши курашни ҳартомонлама кучайтириш ва бундай жиноятларнинг олдини олиш чоралари ҳақидаги масала юзасидан кенг фикр олишилди.

Бу ҳақда доклад қилган Ўзбекистон ССР Олий судининг раиси С. Пўлатхўжаев ва қўшимча докладчи республика прокурорининг бош ёрдамчиси Т. Орипов ўртоқлар ўз сўзларида прокуратура ва суд органлари томонидан амалга оширилаётган ишларни батафсил гапириб бердилар.

Тергов органларининг ходимлари хотин-қизлар ҳуқуқини поймол қилувчиларга, уларнинг номусига тажовуз қилувчи шахсларга қарши раҳмсиз кураш олиб бормоқдалар. Жиноятларнинг содир бўлишини пухта текшириб ундай кишиларни жиноий жавобгарликка тезроқ тортиш чораларини кўраётирлар. Лекин шуни айтиш кераки, айрим жойларда бу ишда сансоларликка йўл қўйилмоқда. Докладчилар бундай камчиликларни такрорланишига дарҳол чек қўйишда нималарга эътибор бериш кераклигини алоҳида уқтириб ўтдилар.

Шунингдек семинарда республика прокурорининг ўринбосари Н. Бўрихўжаев, Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси М. Усмонов ўртоқлар «Қасддан одам ўлдириш ва оғир ярадор қилиш» каби жиноятларнинг олдини олиш ҳақида, «Завод ва корхона ташкилотларда гражданларни ғайри-қонуний ишдан бўшатиш устидан назоратни кўчайтириш» ҳақида Тошкент шаҳар суди раисининг ўринбосари Царев, Олмалиқ шаҳар халқ судининг раиси Г. Сардоров ўртоқлар ҳам доклад қилдилар.

Музокараларда область прокуратураси тергов бўлимининг бошлиғи Санамян, Калинин район халқ судининг раиси Шомирзаев, шу район прокуратураси терговчиси Эргашев ўртоқлар сўзга чиқиб ўз иш тажрибалари билан семинар қатнашчиларини таништирдилар.

Семинарда СССР бош прокурорининг ёрдамчиси Г. В. Самолуков нутқ сўзлади.

ЯККА ТАРТИБДА УЙ-ЖОЙ ҚУРУВЧИЛАРГА ЁРДАМ

Тошкентда якка тартибда уй-жой қуриш кўлами жуда катта. Ўз маблағлари ва давлатдан берилган қарз ёрдамида қурилган янги уйларга зилзила натижасида бошпанасиз қолган мингга яқин оила кўчиб кирди. «XXI партсъезд» совхози, «Москва» ва «Октябрь» колхозларининг ерларида пайдо бўлган учта янги уй-жой массивларида баҳоргача олти мингдан ошиқ якка тартибда уй-жой қурувчилар иморатларини битирадилар.

Якка тартибда уй-жой қурувчиларга узоқ муддатли қарздан ташқари 5 миллион сўмча бир йўла ёрдам пули ҳам берилди.

Янги массивларда давлат маблағлари ҳисобига катта ободончилик ишлари олиб борилмоқда.

Юбилей йилида якка тартибда иморат солинаётган массивларда янги мактаб ва мактабгача муассасалар бинолари, поликлиникалар, универсал магазинлар, ошхоналар, кинотеатрлар пайдо бўлади. (ЎзТАГ).

Пойтахтимизда белорусс филармонияси артистлари меҳмон бўлиб турипшти. Свердлов номли концерт залида кўрсатаётган концертлари тошкентликларга манзур бўлмоқда. Суратда: филармония солисти Юрий Цзергун қўшиқ ижро этмоқда.

А. Тўраев фотоси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

7 февралда

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида: 18.00 — Москвадан салом (болалар учун).

Рус тилида: 18.20 — Телевизион янгиликлар, 18.35 — Кларнетлар садоси (музикали кинокомедия).

20.05 — Эртаги кун программаси.

Ўзбек тилида: 20.20 — Телевизион янгиликлар, 20.35 — Машинасозларнинг пахтакорларга совғаси, 20.55 — Шеърият муҳлисларига, 21.15 — Коммунист минбари («Узбексельмаш» заводи бошланғич партия ташкилотининг иш тажрибаси), 21.40 — Телеминиатюралар («Ёшлик» студияси), 22.20 — Музика истиқболини яратувчилар.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.55 — Эшиттиришлар программаси, 18.00 — Радист яшигидаги ҳарфлар (болалар учун фильм) 18.20 — XX аср мушкетёрлари (ҳужжатли фильм), 18.30 — Чизма геометрия (сиртдан таълим олаётган студентлар учун), 19.25 — Олимлар лабораториясида (телеочерк), 19.35 — Телевизион янгиликлар.

19.45 дан — Москва кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 7/II да Трубадур, 8/II да Спартак.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 7/II да Ой тутилган тунда, 8/II да Веронали икки йигит.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 8/II да Икки билагузук.

КИНО

Бўри феъл — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (1-залда тоқ соатларда), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Дзюдо доҳийси (1 ва 2-серия) — «МИР», СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6-15 ва 9-15 минутда).

Парда орқасидаги ёруғлик — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда).

Аччиқ гуруч — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12,2 ва 4 да.

Дурангсиз ўйин — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Хўжа Насриддиннинг 12 қабри — НАВОИЙ номли (ўзбек тилида эрталаб соат 10, кундуз 1 ярим ва кеч 6-40 минутда).

Сирли халат — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11 да).

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги

ҲАМЗА НОМЛИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНАДИ

ТЕЗ КУНДА

Э. Роблес асари:

ЎЛИМДАН КУЧЛИ

3 пардали драма

Т. Хўжаев таржимаси

Саҳнага қўювчи — Ўзбекистон ССР халқ артисти Т. У. Хўжаев, рассом — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби — Г. А. Визель, композитор — А. А. Берлин.

Узбекистон қишлоқ қурилиши минситрлиги

«Узсельстрой» трестига

қурувчи инженер ва техниклар, бухгалтерлар, пўлат конструктори-монтажчилари, пайвандчилар, дурадгорлар, бетончилар, ғишт терувчилар, ойначилар, ёрдамчи ишчилар

КЕРАК

Иш ҳақи ишбай ва мукофот тариқасида тўланади. Механизациялаштирилган махсус кўчма колонналардаги инженер-техник ишчиларга ойликдан ташқари таъриф бўйича 30 процент қўшимча хақ тўланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Куйбишев кўчаси, 31- уй; Қўйлиқ қишлоғи, «XXI партсъезд» совхози; Тошкент трамвайнинг охирги остоновкаси).

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

РУМИН ОЛИМЛАРИНИНГ АНЖУМАНИ

БУХАРЕСТ. Бу ерда Румыния Академиясининг сессияси ўз ишини тамомлади. Олимлар академиянинг 1966 йилда бажарган ишлари ва бу йил бажарадиган ишларининг плани тўғрисидаги докладни муҳокама қилишди.

ДИПЛОМАТИК МУНОСАБАТЛАР УРНАТИЛДИ

ПРАГА. Чехословакия Социалистик Республикаси ва Чад Республикаси ҳукуматлари дўстлик алоқаларини мустаҳкамлашга ва ривожлантиришга интилиб, икки мамлакат ўртасида элчихоналар даражасида дипломатик муносабатлар ўрнатиш тўғрисида битимга келдилар.

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАРГА ДОИР

Пекиндаги Совет элчихонасини дарғазаб, хунвэйбинлар ва «исёнкорлар» — цзаофанлар билан қамал қилиш ва совет гражданларига қарши иғвогарликлар давом этмоқда.

Пекиндаги Совет элчихонасининг собиқ хитойли ходимлари кеча навбатдаги иғвогарчиликларини қилдилар. Улар элчихонанинг нормал ишлашини издан чиқариш мақсадида «забастовка» эълон қилганларидан сўнг (Хитой қонунларига тўла амал қилган ҳолда) бўшатилганларидан кейин совет консулхонасига «норозилик» билдириш учун келдилар, ҳақиқатда эса, улар консулхона ходимларини тўқнашувга тортмоқчи бўлиб, тўполон қилдилар. Ишдан бўшатилган хитойликлар консулхона биносига бостириб кирдилар, аслида бинони куч билан босиб олдилар, консуллик бўлимининг мудирини ҳақорат қилдилар, нормал ишлашга ҳалақит бердилар. Элчихонанинг собиқ хитойлик ходимлари консулхона биносини ташлаб чиқишни рад этиб, бир-бирларини алмаштирган ҳолда у ерда қолишда давом этмоқдалар. Элчихонанинг консулхонада хитой гражданларини чиқариб юбориш чораларини кўрилиши тўғрисидаги талабини ХХР ташқи ишлар министрлиги назар-писанд қилмади. Бундан ташқари ташқи ишлар министрлиги ҳалиги тўполончиларни батамом қўллаб-қувватлади, чет элларга хизмат кўрсатиш бюросининг вакили эса, ҳатто «Хитой гражданлари учун элчихона дарвозасини очиб қўйишни» талаб этди.

Ўша куни 3 февралда хунвэйбинлар — ичида элчихона ва СССР Министрлар Советининг ташқи иқтисодий алоқалар бўйича давлат комитетининг учта ходими ҳамда Вьетнамдан қайтиб келаётган 6 совет мутахассиси бўлган автобусга ҳужум қилганлар. Бир неча минг хунвэйбинлардан иборат аламон автобусни тўхтатган, шофердан ўт олдириш калитини зўрлик билан тортиб олган ва баллонларнинг дамини чиқариб юборган. Хунвэйбинлар уч соат мобайнида бебошлик қилганлар, совет кишиларини ҳақорат этганлар, уларга туфурганлар, елим сепганлар. Хунвэйбинлар совет гражданларининг машинадан чиқишларини талаб қилганлар, уларни ур калтак-сур калтак қилмоқчи бўлганлар.

Хитойда Советларга қарши машмаша шароитида ва унинг паноҳида «маданий революциянинг иккинчи босқичи» деб аталмиш босқичи амалга оширилмоқдаки, бунда цзаофанлар («исёнкорлар») «ҳокимиятни босиб олмоқдалар».

Цзаофанларнинг хатти-ҳаракатлари вилоятлардаги партия ва халқ комитетларини тор-мор этиш, кимда-ким Мао Цзэ-дун гуруҳига қарши чиқса шуларнинг ҳаммасини ағдариб ташлашга қаратилаётганлиги тўғрисида кўпдан-кўп фактлар ҳеч қандай шак-шубҳа қолдирмаётир.

Синьхуа агентлигининг хабар беришича, кеча Пекиндаги Албания элчихонасида бўлган қабул маросимида Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Е. Цзянь — инцзаофанларнинг «ҳокимиятни босиб олишларини» «халқаро коммунистик ҳаракатда улуғ почин», деб, шунингдек, «раис Мао Цзэ-дун қилган пролетар революциясининг ва пролетариат диктатураси тўғрисидаги маркса-ленинча таълимотнинг муҳим ривожланиши» деб мақтади.

Бироқ, Хитой матбуоти ва кўпдан-кўп дацзи баолар (варақалар)-нинг хабар беришича, жойларда цзаофанларнинг хатти-ҳаракатлари жиддий қаршиликка учрамоқда, жумладан, бир қанча ҳолларда масала қуролли курашгача бориб тақалмоқда.

Ҳозирги вақтда «исёнкорлар» қўлида бўлган «Чжэцзян жибао» газетаси Чжэцзян вилоятидаги ҳарбий округ раҳбарларини «Хитой Коммунистик партияси вилоят комитетидаги ревизиячилар» билан «тил бириктиришда» айбламоқда. Пекинда тарқатилган дацзи бао ХХР давлат кенгашининг бошлиғи Чжоу Энь-лай яқиндаги нутқларидан бирида Пекин ҳарбий округининг қўмондони Ян Юнни «Мао Цзэ-дунга қарши қаратилган ҳаракатлари» учун «танқид қилган»лиги тўғрисида хабар беради.

«Иомиури» Япон газетасининг хабарига кўра, Юньнань вилоятининг бош шаҳри Куньминда «ҳокимиятни босиб олиш» учун курашда маҳаллий цзаофанлар ўртасида ихтилоф чиққан. Шаҳарнинг нормал ҳаёти издан чиққан.

Хитойдаги чет эл мухбирлари «ҳокимиятни босиб олиш» ҳаракати тўғрисида расмий Хитой ахборотларини анализ қилар эканлар, кўпчилик вилоятлардаги вазият ноаниқ эканлигини таъкид қилмоқдалар, баъзилари эса, цзаофанлар ҳозирги вақтда Хитой вилоятлари ва шаҳарларининг мутлоқ камчилигинигина батамом контрол қилиб турибдилар, деган фикрни айтаяптилар. (ТАСС, 4 февраль).

● Мустақил Камбоджа чегарачилари Ватан тупроғини хушёрликбилан қўриқлаб турибдилар. Суратда: Прейвенг вилоятидаги чегара пости.

В. Харьков фотоси ТАСС фотохроникаси.

АМЕРИКА АСЛАҲАХОНАСИ ПОРТЛАДИ

ЛОНДОН, 4 февраль. (ТАСС). Сайгондан 20 миля шимолроқда жойлашган Американинг энг йирик ўқ-дори омборида бугун бир неча марта портлаш бўлди. Рейтер агентлигининг хабарига кўра, мана шу Америка омборидаги енгин 10 соатдан бери давом этмоқда.

Еу, Жанубий Вьетнамлик ватанпарварларнинг сўнгги уч ой мобайнида Америка армиясининг Жанубий Вьетнамдаги энг йирик аслаҳахонасига қарши қилган тўртинчи муваффақиятли операциясидир.

МУМИЁНИНГ СИРЛАРИ ОЧИЛМОҚДА

Москва, Тошкент, Душанба клиникалари афсонавий мумиёни имтиҳон қилмоқдалар. Синиқларнинг тузалиши бир ярим баравар тезлашмоқда. Ажойиб доринннг пайдо бўлиш сири очилай деб қолди.

□ □ □ □

Халқ медицинасининг афсонавий дориси — мумиё ҳозирги замон клиникаларига келтирилиб, бу ерда ўзига хос имтиҳондан ўтмоқда. Москва, Тошкент, Душанба олимлари одамларни даволашда мана шу сирли «ҳаёт гули»ни ишлатиб, дастлабки натижаларни олдилар. Медиклар бундан аввал ҳайвонлар билан қилинган неча минглаб тажрибаларда мумиёнинг безарар эканлигига ишонч ҳосил қилдилар.

— Мумиё ҳақидаги дастлабки тасаввур яхши, — деди Москвадаги травматология ва ортопедия марказий институтининг катта илмий ходими Ольга Николаевна Маркова. — Қадимги шарқ табобатида қўлланилган бу дори тадқиқотларнинг кўрсатишича, заҳарли эмас, беморларнинг иштаҳасини ва руҳини кўтаради. Биз уни суяк синиқларини даволашда синаб кўряпмиз. Бир қанча ҳолларда яхши натижаларга эришдик. Афсуски, бизнинг ихтиёримизда бўлган мумиё жуда оз. Бу доридан яна олганимиздан кейин тадқиқотларни давом эттирамиз. Тошкентлик ортопед — хирург А. М. Шокиров мумиёдан амалий фойдаланиш натижалари тўғрисида кенгроқ маълумотлар бериши мумкин.

Шундай қилиб, биз тоғлардан топиладиган мумиё асилдан замонавий медицинада фойдаланиш ташаббускори бўлган Одил Шарипович Шокировнинг Тошкентдаги тинч кўчалардан бирида бўлган уйига кириб бордик. Столга, диванга, стулларга диаграммалар ёйиб, журнал ва китоблар очиб қўйилган. Олим ҳозир отпускада бўлиб, суяк синиқларини даволашда мумиёдан фойдаланишга бағишланган докторлик диссертацияси устидаги ишларини тугаллаш билан банд. Одил Шарипович банд бўлишига қарамай, бизни қабул қилишга ва клиник тадқиқотларнинг дастлабки якунлари тўғрисида гапириб беришга розилик билдирди.

— Мен травматология бўлимига раҳбарлик қилаётган Ўзбекистон травматология ва ортопедия илмий тадқиқот институтида, — дейди А. Ш. Шокиров, — 165 беморни даволашда мумиёдан фойдаланилди. Ҳамиша беморларнинг синган суяклари одатдагидан бир ярим баравар тезроқ тузалди. Синган суякни даволаш учун афсонавий модданинг мошдек ушоғини бир марта ейиш кифоядир.

Шокировнинг фикрига кўра, бошқа касалликларни ҳам мумиё ёрдамида даволаш имкониятини текшириб кўриш тадқиқотларини ўтказмоқ зарур. Абу Али-Ибн-Сино, Аристотель (Арасту) ҳамда қадимги табобат илмининг бошқа атоқли намояндалари мазкур мумиёасил одамларни кўпгина касалликлардан даволай олади, деганлар.

Замонавий медицина одатда халқнинг ҳар қандай табобат дориларига эҳтиётлик билан муносабатда бўлади. Шу жумладан халқ медицинасида икки минг йилдан бери фойдаланиб келинаётган сирли мумиёасил ҳам қаттиқ имтиҳондан ўтиб, бемалол ишлатилаверадиган бўлса керак.

— Яқин келажакда мумиёни энг оддий доридек врачларнинг рецепти бўйича аптекалардан сотиб олавериш мумкин бўлади, — деди Одил Шарипович. Ҳозирча мен медицинага мутлақо алоқаси бўлмаган шахслардан шу дорини сотиб олаётган кишиларни огоҳлантириб қўйишни истардим. Врачдан бемаслаҳат мумиё ейиш кўпинча ёмон оқибатларга олиб келади. Бу ерда гап шундаки, баъзи товламачи кишилар мутлақо бошқа моддаларни мумиё деб пулламоқдалар.

Сўнгги йилларда мумиёнинг озмунча сирлари очилмади. Лекин шу сирлардан энг асосийси —мазкур модданинг келиб чиқиш сири ҳамон яшириниб турибди. «Ҳаёт гули»нинг пайдо бўлиши ҳақида камида ўнта гипотеза бор. Масалан, баъзи гипотезага қараганда, мумиё нефтдан келиб чиққан, иккинчи бир фикрга кўра, арча сувидан, учинчисига кўра, тоғ-тошлар орасида асал тўплаган қадимги асаларилардан келиб чиққан. Мумиёнинг органик маҳсулот эканлиги тўғрисида кўпчилик тадқиқотчиларнинг фикри бир ердан чиқмоқда.

Мумиёнинг қандай келиб чиққанлиги тез орада очилса керак, деб ўйлайман. Тошкентлик ёш геологлар Рустам Юсупов ва Зайниддин Ҳакимовлар бу ажойиб модда қоя тошларни қоплаган замбуруғларнинг ҳаёт фаолияти натижаси эмасмикин, деган гипотезани олға сурмоқдалар.

Бу геологлар Ўрта Осиё тоғларида мумиёли 62 жойни топдилар. Улар мумиё одатда тоғларда денгиз юзасидан 1200 метрдан 2 минг метргача борадиган баландликларда топилади, деган хулосага келдилар. Одатда ажойиб дори қоя тош ёриқлари ва ғорларда сумбула ва сумалак ҳолида учрайди.

Рустам Юсупов билан Зайниддин Ҳакимов мумиё билан замбуруғлар ўртасида катта химиявий ўхшашлик борлигини аниқладилар. Улар мумиёнинг келиб чиқиш сирини очишга интилар эканлар, фармацевтларнинг баъзи бир замбуруғлардан антибиотиклар олишларига эътибор бердилар. Тошкент врачларининг сўнгги тадқиқотлари билан мумиё пеницилинга нисбатан бирмунча заиф антибиотик хоссага эга бўлсада дарҳақиқат антибиотик хоссаларга эга эканлиги аниқланилди.

Янги гипотеза авторлари қилган анализларга кўра, мумиёнинг таркиби жуда мураккабдир. Ажойиб дорида органик моддадан ташқари 30 га яқин микроэлементлар бор. Бари, стронций, темир, марганец, ванадий, титан, мис, никель, бериллий, молибден, иттрий, иттербий, циркони, галлий, хром, бўр, рух, скандий шулар жумласидан.

Кавказда ва ҳатто... Антарктидада мумиё топилганлиги Тошкентлик ёш геологларнинг гипотезаси ҳақ эканлигини тасдиқлайди.

...Мумиёни тадқиқ этувчилар сафи йилдан-йилга кўпаймоқда. Врачлар, фармакологлар, химиклар, геологлар, физиклар ҳамда кўпгина бошқа ихтисосликдаги олимларнинг бирга куч-ғайрат сарфлашлари натижасида тоғдан олинадиган дорининг сирлари тобора кўпроқ очилмоқда. Бундай кенг илмий қидирув ишлари афсонавий «ҳаёт гули» одамларга яхши ва самарали хизмат этажагига гаровдир.

А. ЕРШОВ,
ЎзТАГ махсус мухбири.
Москва — Тошкент.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор—В35212, Редактор ўринбосарлари—В35885, В36232, Масъул секретарь—В34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари—В31936. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими—В33786. Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари—В35811, Қишлоқ хўжалиги, фан мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари—В39050, Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими—В38761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими—В34048. Эълонлар бўлими—В38142. Коммутатор—В30249 дан В30258 гача.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 01561. ИНДЕКС 64970. А. — 1794.